

Yavaş Şehir Olma Yolunda Bir Sahil Kasabası: Antalya-Kaş Örneği

A Seaside Town on Its Way to Becoming a Slow City: The Case of Kaş in Antalya

ANTALYA
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

Gamze UÇAR^{1*}

^{1*}Akdeniz Üniversitesi, Antalya, Türkiye

^{1*}Akdeniz University, Antalya, Türkiye

gamze.ucarr1390@hotmail.com
ORCID: 0000-0003-4066-3012

MAKALE BİLGİSİ / ARTICLE INFORMATION

Geliş Tarihi / Date Received

21.11.2022

Kabul Tarihi / Date Accepted

30.12.2022

Yayın Tarihi / Date Published

Aralık / October 2022

Yayın Sezonu / Pub Date Season

Aralık - Haziran / October - June

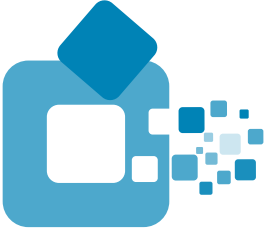
ATIF / CITE as

Uçar, G. (2022). “Yavaş Şehir Olma Yolunda Bir Sahil Kasabası: Antalya-Kaş Örneği” / “A Seaside Town on Its Way to Becoming A Slow City: The Case of Kaş in Antalya”. Bilar: Bilim Armonisi Dergisi, 5 (2): 32-49. doi: 10.37215/bilar.1208242

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/bilar>

Copyright © Published by Antalya İl Millî Eğitim Müdürlüğü Since 2018, Antalya, 07100 Turkey. All rights reserved.

Yavaş Şehir Olma Yolunda Bir Sahil Kasabası: Antalya-Kaş Örneği

A Seaside Town on Its Way to Becoming a Slow City: The Case of Kaş in Antalya

ANTALYA
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

ÖZET

“Yavaşlığın düzeyi anının yoğunluğuyla doğru orantılıdır; hızın düzeyi unutmanın yoğunluğuyla doğru orantılıdır. Yavaşlık ile anımsama, hız ile unutma arasında gizli bir ilişki vardır. Bir şey anımsamak isteyen kimse yürüyüşünü yavaşlatır. Buna karşılık, az önce yaşadığı kötü bir olayı unutmaya çalışan insan elinde olmadan yürüyüşünü hızlandırır.” Milan Kundera

Küreselleşme toplumsal yaşamın her alanında kendini göstermektedir. Temel olarak sınırların ortadan kalkması anlamındaki küreselleşme olgusu, neoliberalizmle birleşince tüketim toplumunu ortaya çıkarmıştır. Bireyler bir anda kendilerini sonsuz bir tüketim döngüsünün içinde bulmuşlardır. Geleneksel anlamda tüketim ihtiyaçlara yönelik yapılırken, modern ve postmodern dönemde yerini isteklere yönelik tüketime bırakmıştır. Küresel dünyanın sakinleri kendilerini tükettikleriyle tanımlamakta ve burada bireyler hızla çok hıza odaklanmaktadır. Yaşamı yalnızca hıza indirgeyerek basitleştiren bu yaşam tarzının ise sürdürülebilir olmadığı ortadadır. Ayrıca hızlı ve düzensiz kentleşme, yoğun nüfus artışı, risk toplumunun getirdiği korkuyla birlikte ortaya çıkan ve özellikle pandemiyle birlikte hızla artan kitlesel gıda üretimine duyulan kuşku sonucunda bu olumsuzlukları tersine çevirmeye yönelik alternatif yavaş hareketleri de ortaya çıkmıştır. Yavaş hareketlerinin kentsel boyuttaki yansıması olan Cittaslow felsefesi, yaşamın, yaşamaktan zevk alınacak bir hızda yaşanmasını savunmaktadır. Bu çalışmada Antalya'nın diğer turizm beldelerinden farklı bir niteliğe sahip olan Kaş ilçesinin yavaş şehir olma potansiyeli yerel halk ve yerel yönetim perspektifinden değerlendirilmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi ve araştırma deseni olarak fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Çalışma kapsamında dört kadın ve beş erkek olmak üzere toplam dokuz katılımcıyla ve Kaş Belediye Başkanı ile yarı yapılandırılmış form kullanılarak derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Katılımcıların verdiği cevaplar çerçevesinde genel temalar belirlenip, her temanın altında yer alan kategoriler tespit edilmiştir. Araştırma bulgularından edinilen sonuçlara göre Kaş'ın sosyal profili ve sahip oldukları imkanlara bakıldığında konsept olarak yavaş şehir olma potansiyeli taşıdığı ancak geliştirilmesi gereken yönlerinin de azımsanmayacak düzeyde olduğu görülmektedir. Ayrıca özellikle yerel halk ve yerel yönetim arasındaki iletişimsizlik bu durumun gerçekleşebilmesini engellemektedir.

Anahtar Kelimeler: Yavaş/sakin şehir, Kaş, Sürdürülebilirlik, Küreselleşme.

ABSTRACT

Globalization manifests itself in all areas of social life. The phenomenon of globalization, which basically means the disappearance of borders, combined with neoliberalism has revealed the consumer society. Individuals suddenly found themselves in an endless consumption cycle. While consumption in the traditional sense was made for needs, in the modern and postmodern period it has left its place to consumption for desires. The inhabitants of the global world define themselves by what they consume, where individuals focus on speed rather than pleasure. It is obvious that this lifestyle, which simplifies life by reducing it to speed, is not sustainable. It is obvious that this lifestyle, which simplifies life by reducing it to speed, is not sustainable. In addition, as a result of the rapid and irregular urbanization, dense population growth, the fear of the risk society, and the suspicion of mass food production, which has increased rapidly with the pandemic, alternative slow movements have emerged to reverse these negativities. Cittaslow philosophy, which is the reflection of slow movements in the urban dimension, advocates living life at a pace to be enjoyed. In this study, the slow city potential of Kaş, which has a different quality from other tourism resorts of Antalya, has been evaluated from the perspective of local people and local government. In the study, phenomenology design was used as a qualitative research method and research design. Within the scope of the study, extensive interviews were conducted with a total of nine participants, four women and five men, and the Mayor of Kaş, using a semi-structured form. The interviews were analyzed by descriptive analysis method. Within the framework of the answers given by the participants, general themes and the categories under each theme were determined. According to the conclusions obtained from the research results, the examination of the social profile and opportunities of Kaş show that it has the potential to be a slow city as a concept, nevertheless there are aspects that need to be developed and are at a considerable level. Moreover, the lack of communication between the local people and the local government prevents this situation from fulfilling.

Keywords: Cittaslow, Kaş, Sustainability, Globalization.

1. GİRİŞ

Küreselleşmenin etkisiyle şehirler hızlı çalışılan, hızlı yaşanan ve üretmekten çok tüketen, kendi kendine yetmeyen yaşam alanları hâline gelmiştir. Kentler, kuruluş amaçları olan insanların bir arada güven içinde yaşadıkları yerler olmaktan çıkmış, insanların daha hızlı hareket etmeleri ve daha hızlı çalışmalarını için tasarlanan mekanlara dönüşmüştür. Popüler kültürün de desteklediği hayatı yaşamak için zamanı olmayan, işine arabasıyla hızla giden, oturup kahve içecek bir yarım saati bile olmadığı için yürürken kahvesini içen, yetişmesi gereken bir yerler olduğu için yemekten zevk almak yerine ayakta hızlı bir şekilde “beslenen”, komşularını veya yerel esnafı tanımayan modern insan modelinin sürdürülebilir olmadığı ortadadır. Tüketim odaklı hayatın insanlara mutluluk ve huzur getirmediği, insanların farklı bir yaşam biçimi aramaları kentsel boyutta Cittaslow hareketini ortaya çıkarmıştır. Cittaslow felsefesi yaşamın, yaşamaktan zevk alınacak bir hızda yaşanmasını savunmaktadır.

Kaş’ın sosyal profilinin diğer turizm bölgelerinden özellikle nitelik açısından oldukça farklı olması, 2010 yılında “Kaş yavaş şehir olmaya hazırlanıyor!” başlığıyla gazete haberlerine konu olması ve son yıllarda literatürde Kaş üzerine yavaş yemek/yavaş gıda (Slow Food) hareketini içeren yayınların yapılması sebebiyle Kaş’ın yavaş şehir/sakin şehir olma potansiyeli taşıdığı düşünülmektedir. Buradan hareketle çalışmada yerel halkın ve yerel yönetimin Kaş ve yavaş şehir hakkındaki düşüncelerini öğrenmek ve Kaş’ın yavaş şehir kriterlerini ne ölçüde sağladığını ortaya koymak amaçlanmıştır.

2. LİTERATÜR ÖZETİ

Küreselleşme toplumsal yaşamın her alanında kendini göstermektedir. Temel olarak sınırların ortadan kalkması anlamındaki küreselleşme olgusu, neoliberalizmle birleşince tüketim toplumunu ortaya çıkarmıştır. Bireyler kendilerini bir anda sonsuz bir tüketim döngüsünün içinde bulmuşlardır. Küreselleşmeyle birlikte değişen algılama, dünyaya karşı sahip olunan bakış açısını da dönüştürmektedir. Robertson “küresellik bir idraktır” derken dünyanın tek tipleşmiş algılama biçimini kastetmektedir. Bu algılama biçimine göre bireyler yalnızca tüketicidir. Tüketimin sürdürülmesi için tüketicilerin duygularına hitap edilir ve çeşitli beklentiler geliştirmeleri sağlanır (Karanfil 2015). “Mc Donald’s, Starbucks, Levis’ gibi hızlı toplum anlayışının simgesi hâline gelen ürünler yerel piyasalara sunulurken hem yerel ürünleri hem de yerel kültürleri tehdit eder duruma gelmiştir” (Keskin 2012, 86). Aynı şekilde tüketen, aynı şekilde düşünen ve aynı şekilde yaşamını sürdüren bireylerin oluşturduğu tüketim toplumu, özgünlük kavramının içini boşaltarak mekanlara yansımakta ve hıza, seriliğe vurgu

yaparak yaşamayı basit bir döngüye indirgemektedir. Kendini sürdüremeyen ve tek tipleşmiş bir yaşamın içerisinde özgürlük yanılmasıyla çırpınıp duran bireyler, hem kendinin hem de ekolojinin sonunu getirdiğini anladıklarında küresel modern yaşama alternatif olarak “Yavaş Hareketleri / Slow Movements” gibi arayışlara yönelmektedir.

Yavaş (slow) hareketi, ilk olarak İtalya’da ortaya çıkmış ve dünya ölçeğinde benimsenerek hızla yayılmış bir anti kavramdır. Günümüzün hızlı, küresel, tüketim odaklı, doğadan kopuk yaşam biçiminin olumsuz etkilerinden arınabilmek adına, eleştirel bir yaklaşımla, modern kalıpları değiştirme amacı olan toplumsal bir harekettir. Bu hareketlerin başlangıcı olarak “Slow Food/Yavaş Yemek” hareketi kabul edilmektedir. Yavaş yemek sonrasında, yavaş işletmecilik, yavaş para, yavaş seyahat, yavaş tasarım, yavaş eğitim, yavaş trafik, yavaş şehir gibi birçok yavaş hareketi ortaya çıkmıştır (Ünal ve Zavalı 2016).

Slow Food hareketi, Carlo Petrini’nin 1986 yılında, Roma’nın simgesel meydanlarından biri olan İspanyol Merdivenleri’nin bulunduğu yerde McDonald’s açılmasını insanlara makarna dağıtarak protesto etmesiyle başlamıştır ve böylece yavaş yemek hareketi, dünyanın birçok noktasında özellikle yerli yemek kültürüne zarar verdiği düşünülen fast food akımını protesto etmektedir (Karaca 2021, 48-50). Dolayısıyla tüm yavaş hareketleri, toplumun McDonaldlaştırılmasına karşı çıkarak mevcut sistemi eleştirmekte ve toplumu, özgünlüğünü yeniden kazanarak sürdürülebilir bir yaşam tarzını benimsemeye yönlendirmektedir.

Küresel kapitalizmin işleyişini engelleyecek doğal sermaye stoğuna zarar gelmesi düşüncesi karşısında geleneksel sürdürülebilir kalkınma modelleri geliştirilmiştir. Çevrenin korunumuyla hem sermaye girişinin önü açılmakta hem de çevre kirliliği ile bitki ve hayvan popülasyonunun korunmasıyla ilgili konularda duyarlı davranılması amacıyla çalışılmaktadır. Bu planlamalar sonucunda sürdürülebilir kentler ve sürdürülebilir kırsal alanlar yaratılmaktadır (Çiftçi Yeşiltuna 2016, 43).

Tarımsal üretimin endüstrileşmesi ve endüstriyel tarımın ekosistemde yarattığı yıkım, kırsalda mülksüzleştirme yoluyla sermaye birikimi ve köylülerin bu sürecin dışında tutulması gibi birçok problemi ortaya çıkarmıştır. Küresel ölçekte şirketleşmiş gıda rejiminin ekosistemde ve toplum sağlığında yarattığı sorunlar neticesinde oluşan güvensizlik sonucu tabandan gelen ve çeşitlenen alternatifler ortaya çıkmıştır. Türkiye’de 2000’li yıllar sonrasında tarımsal gıda rejimi bağlamındaki artan baskılar sonucunda bu alternatiflerin görünürlüğü ve örgütlenmesi hem çeşitlenmiş hem de hızlanmıştır (Karakaya Ayalp 2020, 50-51). Bu alternatiflere Antalya özelinde “2 gıda

topluluğu (Antalya Gıda Topluluğu ve Doğal Ürünler ve Sağlıklı Yaşam Platformu), 2 ekolojik yerleşke (Flora Akdeniz Bahçesi ve Alakır Nehri Kardeşliği), 1 alternatif eğitim okulu (Düşler Akademisi-Kaş), 1 ekoturizm alanı (Derman Bahçesi) ve 1 sivil toplum kuruluşu (EKAD - Carretta Kamp)” (Bozlu ve Gürler 2020, 196-197) örnekleri verilebilir.

“Ekolojik felaketler yalnızca toplumsal açıdan dezavantajlı grupları etkilememekte, bumerang etkisiyle zengin ülkeleri de kapsayacak biçimde gelişmektedir. Temelinde aşırı üretimin bulunduğu modern riskler, doğuşları itibarıyla küreseldir. Ancak büyüyen risklerden daha fazla etkilenen ve toplumsal eşitsizliklerin bir sonucu olarak toplumsal risk konumları da bulunmaktadır” (Beck 2014’ten akt. Bozlu ve Gürler 2020, 195). Hızlı ve düzensiz kentleşme, yoğun nüfus artışı, risk toplumunun getirdiği korkuyla birlikte ortaya çıkan kitlesel gıda üretimine duyulan kuşku ve özellikle pandemiyle birlikte hızla artan pastoral yaşam isteği “Cittaslow/Yavaş Şehir” hareketini son zamanlarda daha da görünür hâle getirmiştir.

“Cittaslow” kelimesi, İtalyanca bir kelime olan ve “şehir” anlamına gelen “Citta” ile İngilizce bir kelime olan ve “yavaş” anlamında kullanılan “Slow” kelimelerinin bir araya gelmesinden oluşmuştur. Türkçe literatürde Cittaslow karşılığı olarak “Yavaş Şehir” ya da “Sakin Şehir” kullanılmaktadır” (Bayraktar vd. 2016, 71). Cittaslow İtalya’nın dört küçük kentinin belediye başkanlarının 1999 yılında bir araya gelerek Slow Food hareketini kentsel boyuta taşımak amacıyla Greve in Chianti Belediye Başkanı Paolo Saturnini’nin önderliğinde kurulmuştur. Cittaslow hareketinin kuruluş amacı, kentlerin kendi kimliklerine sahip çıkarak, küreselleşme sonucu ortaya çıkan kentlerin birbirine benzemesinin, aynılaşmasının önüne geçilmesidir (Bal 2015, 348-350). Cittaslow /Yavaş Şehir bir koruma hareketi olarak değil; modernleşmenin ardından küreselleşen dünyada şehirleri, bu yolculukta ruhlarını kaybetmeden nasıl yaşamlarını sürdürebileceklerini kendilerine soran bir hareket olarak doğmuştur. Bu sebeple yavaş şehir, vatandaşlarının ve ziyaretçilerinin yaşam kalitesini iyileştirme doğrultusunda çalışmayı amaçlamaktadır (Miele 2008).

Cittaslow, nüfusu 50 binin altında olan kentlerin üye olabildiği uluslararası bir belediyeler birliğidir. Birliğe üye olmak için birliğin belirlediği kriterleri gerçekleştirmek için projeler geliştirmek ve uygulamak gerekmektedir. Kentlerin kriterler çerçevesinde yaptığı çalışmalar puanlanmakta ve bir kentin üye olması için 50 ve üzerinde puan alması gerekmektedir. 1999 yılında birliğin belirlediği kriterler, birliğin sadece İtalya veya Avrupa’da değil bütün dünyada yayılması sonucu daha evrensel bir hâle getirilmeye çalışılmıştır. Uluslararası Bilim Komitesi tarafından yapılan çalışmanın Birlik tarafından onaylanmasının

ardından geçerli olan yeni kriterler ilk aşamada deneme amaçlı bir sene deneme süresine tabi tutulacaktır İtalya merkezli Cittaslow birliğine üye olan, dünyada toplam 32 ülkede 282 kent, Türkiye’de ise 21 kent bulunmaktadır. Çevre politikaları; altyapı politikaları; kentsel yaşam kalitesi politikaları; tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar; misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar; sosyal uyum; ortaklıklar olmak üzere yedi temel başlık ve bu başlıkların altında da toplamda yetmiş iki kriter bulunmaktadır. Cittaslow birliğine üye olan ilk sakin şehrimiz Seferihisar, son sakin şehrimiz ise Kemaliye’dir (<https://cittaslowturkiye.org/>).

Cittaslow’un yardımıyla yavaşlama, en azından ağırlıklı olarak kırsal alanlarda bulunan Cittaslow üye kasabalarında, bireysel bir konudan mekansal bir konuya ve yerel kalkınmaya dönüştürülür (Sept 2021, 265). Yavaşlık düşünüldüğünün aksine “geride kalmak, gerilemek” anlamında değil; aksine dünyayı yaşanabilecek bir hâle getirmek amacıyla yeni teknolojilerin kullanılması ve hayatın haz duyulacak bir hızda yaşanabilmesi anlamına gelmektedir. Cittaslow birliğinin logosunda da salyangozun seçilmesi bu önyargıyı arttırmaktadır. Ancak insanın yaşam yolculuğunun salyangoz ile sembolize edilme sebebiyle, geçtiği her yerde iz bırakarak ve sürekli yiyerek ağır ağır ilerleyen bir salyangozun, tüm yavaşlığına rağmen tahmin edilenin çok üzerinde bir mesafe kat etmesidir. Seferihisar’ın Cittaslow birliğine üye olma sürecinde özellikle salyangoz logosunun başlarda tepkiyle karşılandığını ancak sonrasında “Müslüman mahallesinde salyangoz satmak gibi bir algılamının ortaya çıkması zor bir durum olacaktı ama kimse bu salyangoz figürünün nereden geldiğini sorgulamıyor artık” şeklinde olumlu anlamda bir dönüşüm yaşandığını ifade eden Tunç Soyer, toplumda yaşanan bu önyargı durumunu özetlemiştir (Coşar 2013, 95). Bu yavaşlama bilinci sürdürülebilirlik anlayışıyla birleştiğinde ise, yerel bir kalkınmaya dönüşebilmektedir ve Cittaslow felsefesi, bu yerel kalkınma örneğinin küresel ölçekte yaşanarak tüm dünyaya yayılmasını savunmaktadır. “Yerel kalkınma yolunda yavaşlayan şehirler, kişiliğini oluşturdukça ve farklılıklarını vurguladıkça toplumda var olabilen ayrımcılık ve ayrımların da önüne geçebilmektedir” (Alvan Bozdereli 2018, 31).

Cittaslow literatürünü incelediğimizde sosyoloji, mimarlık, kamu yönetimi, siyaset ve uluslararası ilişkiler gibi alanlarda daha çok disiplinlerarası çalışıldığını görmekteyiz. Yoğun olarak Seferihisar olmak üzere, Cittaslow birliğine üye olmuş birçok şehrimiz makalelere ve tezlere konu olmuştur (Coşar 2013; Keskin 2012; Bayraktar vd. 2016; Ergüven 2011; Demir 2018; Ak 2017; Güler 2021; Özer Tekin 2018; Özer 2018; Demir 2019; Aslan 2019; Karaca 2021). Ancak üyelik potansiyeli olan şehirlere yönelik

yapılmış olan çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bu sebeple çalışmanın, üyelik potansiyeli taşıyan şehirlerde yapılacak olan yeni çalışmalara yol göstermesi ve literatürdeki bu boşluğu doldurması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

3. ALANIN ÖZELLİKLERİ

Kaş, Antalya ilinin batısında, Akdeniz kıyısında turistik bir merkezdir. Kaş ilçesinin yüzölçümü 1750 kilometrekare olup; toprak yönünden Antalya'nın 4. büyük ilçesidir. Kıyı şeridi 90 kilometredir ve tam karşısında Meis Adası bulunmaktadır. 2021 ADNKS verilerine göre Kaş nüfusu 61 bin 488'dir (TÜİK, 2022). İlçe merkezi, Kalkan, Gelemiş (Patara) ve Gömbe Mahallelerinin turizm yöresi olması nedeniyle yaz aylarında % 50 nüfus artışı meydana gelmektedir (<https://kas.bel.tr/>).

Yüzey şekli itibarıyla Toros dağlarının eteklerinde bulunan köyler, dağlık ve ormanlık bölgelerde kurulmuştur. Kaş'ın kıyı bölgesi yanı sıra pek çok köy yerleşiminin olduğu geniş dağlık ve kırsal bir hinterlandı mevcuttur. İlçenin hemen kuzeyinde başlayan Toros dağlarında Gömbe yaylası ve Kasaba ovası gibi tarıma elverişli köy ve yaylalar mevcuttur. Batısında bulunan Kalkan mahallesi gelişen turizmi ile Yeşilköy, Ova ve Kınık mahallelerinde ise sera ve zeytincilik ile geçim sağlamaktadır. Yaylada ise elma ve nar gibi meyveler yetiştirilmektedir (<https://kas.bel.tr/>).

Arkeolojik buluntularla kanıtlanan Habesos adı, antik kentin en eski adıdır. Antik kent tarihte Antiphellos ismi ile anılmıştır. Tarihte Kaş ve civarına yani Likya bölgesine "Aydınlık Ülke-Işık Ülkesi" adı verilmiştir. İlçe merkezine 45 km mesafede bulunan Kınık köyü yakınındaki XANTHOS antik şehri Likya uygarlığının en büyük başşehridir. Antik kent, Roma Dönemi'nde önem kazanmış ve Bizans Dönemi'nde Piskoposluk merkezi olmuştur. Bu dönemde Arap akınlarına uğramış daha sonra Anadolu Selçuklu topraklarına katılarak Andifli adını almıştır. Kaş ilçesi Kalkan, Yeşilköy, Ova, Kınık ve Gömbe beldelerine ev sahipliği yapmaktadır (<https://antalya.ktb.gov.tr/TR-175492/dunden-bugune-antalya.html>).

Kaş ilçesine bağlı eski adı "Sahil Barak" olan Boğazcık Mahallesi'nde, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinden beridir Barak Kilimleri dokunmaktadır. Barak kilimi kültürünün yok olmaması için Kaş Kaymakamlığı ve Halk Eğitim Merkezi işbirliğinde başlatılan "Barak Kilimleri Ölmesin Renklerimiz Solmasın" adlı proje kapsamında Boğazcık Köyü'nde Barak Kilimi dokuma kursu açılmıştır. Köy odası atölye hâline getirilerek 4 kilim dokuma tezgahı kurulmuştur. Barak Kilimi'nin yeniden Kaş'ın simgesi hâline getirilmesi için çalışmalar yapılmaktadır (<http://www.kas.gov.tr/>).

4. MATERYAL METOT

Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemi, olayları ve olguları bağlamlarıyla beraber inceleyerek, bireylerin onlara yükledikleri anlamlar açısından yorumlanabilmesine olanak tanıması sebebiyle araştırma yöntemi olarak tercih edilmiştir. Araştırmanın amacına uygun olarak bireylerin deneyimlerinin anlaşılması ve Kaş'a ilişkin bakış açılarının araştırmaya dahil edilerek araştırmayı zenginleştirilmesi düşüncesinden hareketle fenomenoloji deseni kullanılmıştır. "Fenomenolojik araştırma birkaç kişinin bir fenomen veya kavramla ilgili yaşamış deneyimlerinin ortak anlamını tanımlar. Bir fenomeni deneyimleyen katılımcıların ortak özellikleri öne çıkartılır. Amaç, bir fenomenle ilgili bireysel deneyimleri evrensel nitelikte bir açıklamaya indirgemektir. (...) Fenomenoloji sadece betimleme değildir, yaşamış deneyimin anlamına ilişkin yorumsal bir süreçtir" (Bal 2016, 112-113).

Yavaş şehir olmanın ilk kriteri bölge nüfusunun 50 binin altında olmasıdır ancak 2021 ADNKS verilerine göre Kaş nüfusu 61 bin 488'dir (TÜİK, 2022). Bu sebeple araştırma Kaş'ın merkezi olarak da adlandırılan ve 8.836 nüfuslu Andifli Mahallesi ile sınırlandırılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Kaş'ta ikamet eden yerli halk ve Kaş Belediye Başkanı oluşturmuştur. Araştırmanın hem yerel halk hem de yerel yönetim perspektifinden değerlendirilebilmesi amacıyla çalışma grubunda iki temel aktör tercih edilmiştir.

Araştırmanın verileri derinlemesine görüşme tekniğiyle toplanmıştır. Böylece araştırmadan elde edilecek bulguların geçerliliği ve güvenilirliğini arttırmaya katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Derinlemesine görüşmede yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bunun sebebi, araştırmacı ve görüşmeci arasındaki güvenilirliği arttırarak işbirliği şansını yükseltmek ve görüşmenin gidişatına göre sondaj sorular sorarak çalışmayı daha esnek hâle getirmektir. Böylece görüşmecilerin ikna olması ve soruları daha samimi yanıtlamaları beklenebilir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanırken öncelikle alanda daha önce yapılmış olan çalışmalar taranmış, daha sonra araştırma sorusuna ve alt araştırma sorularına uygun görüşme soruları oluşturulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda demografik sorular ve alt araştırma sorularını kapsar nitelikte sorular yer almıştır. Görüşmeler sırasında katılımcılara sondaj sorular da yöneltilmiştir. Yerel halk için oluşturulmuş görüşme formunda yer alan soruların genel başlıkları şunlardır: Kaş ilçesine yönelik algılar; Kaş ilçesinin ulaşım, sağlık, eğitim gibi imkanlarının yeterlilik düzeyleri ve ilçenin altyapı sorunları; katılımcıların tüketim alışkanlıkları; Kaş ilçesinin yerel/yöresel ürünleri ve katılımcıların

bu ürünlerin tanıtılması konusundaki algıları; yerel halkın yerel yönetimden beklentileri ve neler yapılabileceğine dair önerileri; yavaş şehir/sakin şehir kavramına atfettikleri anlamları içeren sorulardan oluşmaktadır. Belediye başkanı için oluşturulmuş görüşme formunda yer alan soruların genel başlıkları da şunlardır: Kaş ilçesindeki doğal, kültürel ve tarihi değerlerin korunması ve iyileştirilmesine dair girişimler; geri dönüşüm uygulamaları, yenilenebilir enerji kaynakları kullanımı ve organik yerel ürünlerin üretimine yönelik teşvik gibi sürdürülebilirliği sağlamaya yönelik uygulamalar; sürdürülebilirlik ve yavaş şehir/sakin şehir kavramlarına atfedilen anlamları içeren sorulardan oluşmaktadır. Görüşme sonunda ise katılımcılara eklemek istedikleri bir şeyin olup olmadığı sorularak onların bakış açısı, mümkün olduğunca araştırmaya dahil edilmeye çalışılmıştır.

Derinlemesine görüşmeler 2022 yılının Nisan ayında gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde katılımcılara onam formu vasıtasıyla çalışmanın amacı anlatılıp araştırmanın gizlilik esasıyla yürütüleceği, üçüncü şahıslarla paylaşılmayacağı ve verilerin detaylı analizi için ses kaydı alınacağına bilgisi iletilmiştir. Gerekli açıklamaların ardından katılımcıların sesli bir şekilde onayları alınmıştır.

Çalışma kapsamında 4'ü kadın ve 5'i erkek olmak üzere toplam 9 katılımcıyla ve Kaş Belediye Başkanı ile görüşme yapılmıştır. Katılımcılar amaçlı örnekleme uygun bir şekilde kartopu yöntemiyle belirlenmiştir. Görüşmelerin süreleri kişilere göre değişmekle birlikte 15 ile 45 dakika aralığında sürmüştür. Katılımcılardan elde edilen verilerin tekrar etmeye başladığı görüldüğünde "doyum noktasına" ulaşıldığı düşünülerek görüşmelere son verilmiştir.

5. VERİLERİN ANALİZİ

Araştırma verileri, nitel araştırma yöntemi olan betimsel analiz kullanılarak analiz edilmiştir. Betimsel analizin amacı, araştırmada toplanan derinlemesine görüşme verilerinden doğrudan alıntılar yaparak verileri okuyucuya betimsel bir tarzda sunmaktır. Görüşme notlarının doğrudan alıntılarla okuyucuya sunulmasıyla, araştırmanın geçerliliğini ve güvenilirliğini artırması ve okuyucunun araştırma problemiyle ilgili bulguları daha iyi anlaması beklenmektedir. Görüşmelerin bitmesinden sonra, ilk olarak ses kayıtlarının deşifreleri yapılarak bilgisayara aktarılmıştır. Sonrasında katılımcıların, kişisel verilerinin gizliliğini sağlamak amacıyla her bir katılımcıya birer kod adı verilmiştir. Katılımcıların verdiği cevaplar çerçevesinde genel temalar belirlenip, her temanın altında yer alan kategoriler tespit edilmiştir.

Çizelge 1: Katılımcıların Demografik Bilgileri							
Kod	Cinsiyet	Yaş	Doğum Yeri	Eğitim Durumu	Medeni Durumu	Meslek	Kaş'ta İkamet Süresi
Katılımcı 1 (K1)	Erkek	72	Kaş	İlkokul	Evli	Emekli-Esnaf	72 yıl
Katılımcı 2 (K2)	Erkek	61	Kaş	İlkokul	Evli	Elektrikçi	61 yıl
Katılımcı 3 (K3)	Kadın	50	Kaş	İlkokul	Evli	Kat görevlisi	50 yıl
Katılımcı 4 (K4)	Erkek	70	Kaş	İlkokul	Evli	Emekli-Tur otobüsü şöförü	70 yıl
Katılımcı 5 (K5)	Erkek	47	Antalya	Lisansüstü	Evli	Turizm işletmecisi ve dalış eğitmeni	19 yıl
Katılımcı 6 (K6)	Erkek	42	Kaş	Lise-devam ediyor	Evli	Turizm işletmecisi	42 yıl
Katılımcı 7 (K7)	Kadın	49	Antalya	Üniversite	Evli	Otel işletmecisi	15 yıl
Katılımcı 8 (K8)	Kadın	18	Kaş	Lise-devam ediyor	Bekar	Öğrenci	18 yıl
Katılımcı 9 (K9)	Kadın	20	Fethiye	Üniversite-devam ediyor	Bekar	Öğrenci	19 yıl

Araştırma kapsamında görüşülen katılımcıların yaşları 18 ile 72 arasında değişmektedir. Katılımcıların eğitim durumu incelendiğinde 4'ü ilkökul mezunu, 2'si liseye devam etmekte, 1'i üniversite mezunu, 1'i üniversiteye devam etmekte ve 1'i lisansüstü (yüksek lisans) mezunudur. Kadın katılımcıların 1'i kat görevlisi, 1'i otel işletmecisi ve 2'si öğrenciyken; erkek katılımcıların 1'i emekli ve şu anda esnaf, 1'i elektrikçi, 1'i emekli ve şu anda tur otobüsü şöförü, 1'i turizm işletmecisi ve dalış eğitmeni, 1'i turizm işletmecisidir. Katılımcıların 7'si evli ve 2'si bekarıdır. Kaş'ta ikamet etme süreleri 15 ile 72 yıl arasında değişmektedir.

6. BULGULAR

Araştırma verilerinin analizi sonucunda dört adet tema başlığı oluşturulmuştur. Bu temalar sırasıyla şöyledir: Kaş İlçesinin İmkanlarının Yeterlilik Düzeyleri; Tüketim Alışkanlıkları; Kaş ve Yavaş Şehir Olma Kriterleri; Kaş ve Yavaş Şehir/Sakin Şehir Algılamaları. Bu dört temanın altında toplamda 14 kategori oluşturulmuştur. Aşağıda tema ve kategori çizelgesi görülmektedir.

Çizelge 2: Tema ve Kategori Çizelgesi					
Tema	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Kategori 4	Kategori 5
Kaş İlçesinin İmkanlarının Yeterlilik Düzeyleri	Ulaşım imkanları	Sağlık imkanları	Eğitim imkanları	Sosyalleşme imkanları	Belediyenin sağladığı imkanlar ve beklentiler
Tüketim Alışkanlıkları	Alışveriş tercihleri	Boş zaman aktiviteleri			
Kaş ve Yavaş Şehir Olma Kriterleri	Çevre politikaları	Altyapı politikaları	Sosyal uyum politikaları	Yerel ürünlerin tanıtımı ve üreticiye teşvik politikaları	Derneklerin/toplulukların faaliyetleri
Kaş ve Yavaş Şehir/Sakin Şehir Algılamaları	Kaş'a yüklenen anlamlar	Yavaş şehir/sakin şehir kavramlarına atfedilen anlamlar			

6.1. Tema 1: Kaş İlçesinin İmkanlarının Yeterlilik Düzeyleri

Bireylerin yaşam kriterlerinin iyileştirilmesi ve yaşamlarını sürdürdükleri ilçeye olan bağlılıklarının artmasında ilçe imkanlarının yeterlilik düzeyleri oldukça önemlidir. “Kaş ilçesinin imkanlarının yeterlilik düzeyleri” teması başlığı altında beş adet kategori kodlanmıştır. Bu kategoriler sırasıyla; ulaşım imkanları, sağlık imkanları, eğitim imkanları, sosyalleşme imkanları, belediyenin sağladığı imkanlar ve beklentilerdir. Bu kategoriler, aynı zamanda yavaş şehir olma kriterlerinden kentsel yaşam kalitesi politikaları başlığı altında da yer almaktadır. Aşağıda bu kategoriler sırasıyla ele alınacaktır.

6.1.1. Kategori 1: Ulaşım İmkanları

Ulaşım imkanının yeterlilik düzeyi bir bölgenin tatil ya da yerleşim amacıyla tercih edilmesindeki en önemli özelliklerden birisidir. Katılımcıların çoğunun verdiği bilgilere göre coğrafi yapısı gereğince engebeli bir araziye sahip olan Kaş ilçesine ulaşım oldukça zordur. Bu konuyla ilgili K8 (18 yaşında) düşüncelerini şöyle ifade etmiştir: “Ulaşım Kaş için genel bir sıkıntı. Yol yapısı olarak eskiden yapıldığı için yollar hep virajlı, bu da genel olarak bir sıkıntı yaratıyor.” K5 (47 yaşında) ise “Yol ihtiyacımız yok, sadece işletmelerden dolayı sıkıntı var. Mesela Antalya-Kaş arası tek bir otobüs firması var, bunun bir rakibi yok. Son derece kötü araçlarla ve çok yere uğrayarak gidip geldikleri için işi zorlaştırıyorlar. Kaş’ın içinde de toplu taşımalarda sıkıntı var, dolmuşlar kendi deklere ettikleri saatlere çoğu zaman uymazlar, köy hesabı yaparlar. Müşteri yoksa kendince, ki durakta insanlar var, bir kişi bile olsa mağdur oluyor.” diyerek ulaşımda yaşanan sıkıntıların daha çok işletmelerden ve ilçe içindeki dolmuş şöförlerinin “keyfi” tavırlarından kaynaklandığını düşünerek yaşanan sorunun farklı bir noktasına dikkat çekmiştir.

Ulaşımın zor olduğunu kabul eden K6 (42 yaşında) ise bu durumdan memnun olduğunu şu şekilde ifade etmiştir: “Benim için kesinlikle yeterlidir; çünkü güzel olan bir şeye ulaşmak zordur, bu yüzden buraya ulaşım da kolay olmasın. Zor olsun ki gerçekten severek, aşık olarak gelsin insanlar buraya, yani sadece gelmiş olmak için gelmesinler. Sevdiğime gidiyorum ve ben bu zorlu yolları çekmek istiyorum diyenler gelsin Kaş’ımıza, özel olsun yani.”

6.1.2. Kategori 2: Sağlık İmkanları

Sağlık hizmetleri imkanlarının yeterlilik düzeyi, hastanelerin fiziki yeterliliğinin yanısıra doktorların niteliği ve uzmanlık alanlarının çeşitliliğiyle de ölçülmektedir. Katılımcıların hepsi hastane-nin fiziki olarak yeterli olduğunu düşünürken doktor sayısının az olmasından rahatsız durumdadır.

K7 (49 yaşında) yaşanan bu problemin kaynağı olarak imkanların kısıtlı oluşunu ve hayat pahalılığını görerek düşüncelerini şöyle ifade etmiştir: “Küçük yer olması, imkanlarının kısıtlı olması gelebilecek olan doktorları tabiki engelliyor. Bunun yanında pahalı olması da etken, her yer pahalı tabi ama küçük şehirde yaşayınca insanlar her şeye de küçük şeyler ödemek istiyorlar. Türkiye’nin her yerinde yaşanan pahalılık burada da yaşanıyor. Tabi pahalılıktan daha önemlisi imkanlarının kısıtlı olması, bu da memurların gelişini olumsuz etkiliyor.” K4 (70 yaşında) doktorların Kaş’ı tercih etmek istememesinin sebebi olarak konut fiyatlarının yükselmesini görmektir. “Hastanemiz var ama ev kiralari çok yüksek, doktorlar durmak istemiyor. Özellikle Rusya-Ukrayna savaşından dolayı gelenler 6 aylığına 150 bin lira peşin vererek ev kiriliyor. Savaş biter döneriz diye düşünüyorlar. Konut sıkıntısı fiyatların yüksek olması sebebiyle çok büyük, çalışan memurlar Demre’den ev tuttu, 50 km gidip gelmek zorundalar.” K4’ün bu ifadesinden hareketle, küreselleşme olgusunun coğrafi sınırların varlığını ortadan kaldırdığını ve ulusal sınırların dışında gerçekleşen, aslında bağlantısız gibi gözükken her olayın tüm dünyayı etkilediğini ve bu etkilerin sonuçlarının oldukça hızlı bir şekilde toplumsal hayatta gözlemlenebildiğini söyleyebiliriz.

6.1.3. Kategori 3: Eğitim İmkanları

Katılımcıların çoğu fiziki olarak ilkökul, lise sayısının yeterli olduğunu düşünürken, niteliğin oldukça geri plana atıldığını belirtmişlerdir. Bunun sebebi olarak K6 (42 yaşında) doktorların ilçede kalmak istememesinin nedeni olan konut fiyatlarının yükselmesi probleminin öğretmenler için de geçerli olduğunu düşünerek bu durumu şöyle ifade etmiştir: “Hayır değil, çünkü kiralardan dolayı öğretmen de durmuyor. Okul sayısı yeterli düzeyde var ama okullarımızın eğitimcileri aslında yel değirmenlerine karşı savaşan Robin Hood gibi burada eğitim vermeye çalışıyorlar.” Burada “yel değirmenleri” olarak mevcut kurulu düzenin ve eğitim sisteminin kastedildiği düşünülmektedir. K7’nin (49 yaşında) düşünceleri de K6’nın bu konudaki düşüncelerini destekler niteliktedir: “Fiziki olarak okul sayımız yeterli ama nitelik açısından problem var. Doktorlar için geçerli olan her şey öğretmenler için de geçerli.”

Lise son sınıf öğrencisi olan K8 (18 yaşında) ise eğitim imkanlarının yeterlilik düzeyi ile ilgili yöneltilen soruya “Fen lisesinde okuyorum. Biz fen lisesi olduğumuz için okulumuza karşı bir pozitif ayrımcılık olduğunu düşünüyorum. Yani bizim okulda hiç eksikimiz olmuyor ama diğer okullarda olabiliyor.” diyerek konunun farklı bir noktasına dikkat çekmiştir. Bu ifadeden hareketle “diğer okulların” fen lisesinin ötekisi olduğu çıkarımında bulunulabilir.

6.1.4. Kategori 4: Sosyalleşme İmkanları

“Sosyalleşebileceğiniz ortak bir alan var mı?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında katılımcıların bir kısmı bu alanların yeterli olduğunu dile getirirken, bir kısmı ise bu alanların oldukça yetersiz olduğunu belirtmiştir. Sosyal alanların yeterli olduğunu dile getiren eski muhtar K1 (72 yaşında) düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir: “Meydanlar da kahvehaneler de çok, oralarda vakit geçiriyoruz. Muhtarlık dönemimde mesire alanı ve plajlar yaptık, oralara da gidiyoruz özellikle yazları.” K3 (50 yaşında) ise sosyal alanların yeterli olduğunu ancak yoğun çalışma temposundan bu fırsatları deneyimleyemediğini “Çarşının içinde meydan var, deniz kenarına çayını kahvesini alıp gidenler var, biz gitmesek de görüyoruz. Biz işe gelip işten eve gidiyoruz, gidebilirsek anca denize gidebiliyoruz, yani çalıştığımız için fazla müsait olamıyoruz.” diyerek belirtmiştir.

Sosyalleşme imkanlarının deneyimlenmesinin de gelir düzeyine göre farklılık gösterdiğini söyleyebiliriz. Otel işletmecisi olan K7 (49 yaşında) Kaş’ın sosyal imkanlarının büyük şehirlerden daha fazla olduğunu belirterek büyük bir lükse sahip olduklarını şu şekilde ifade etmiştir: “Yani aslında büyük şehirden çok daha fazla olanaklarımız var. 2 saat işimize ara verip şurdan denize girip gelebiliyoruz, ki bunun için büyük şehirde malesef her zaman imkan yok. Sosyal alanlarımız çok fazla var.” Ancak bu imkanların Kaş’ın tüm halkı tarafından aynı ölçüde deneyimlenemediğini K3’ün yukarıdaki ifadelerine dayanarak söyleyebiliriz.

Katılımcıların çoğu sosyal imkanların oldukça yetersiz olduğunu düşünmektedirler. K8 (18 yaşında) bu konudaki görüşlerini şöyle dile getirmiştir: “Kaş’ta sosyal anlamda yapılabilecek çok az şey var. Yazın sadece denize gidebilirsiniz ve biz de plajlara gidemiyoruz çünkü hep işletmelere ait, sadece belediyenin yerine gidebiliyoruz. Onun dışında her yer yerli halk için çok pahalı. Bizim için denize girebileceğimiz alanlar çok sınırlı. Zaten bir meydanı var yaptığımız tek şey orada yürümek, kafelere gitmek başka sosyalleşebilecek hiçbir şey yok. Belediyenin de kaç yıldır pek sosyalleşme anlamında bir şey yaptığını düşünmüyorum. Sinema, tiyatro gelsin desem ne kadar kapasitesi olabilir bilmiyorum, çünkü Kaş’ın halkı Antalya ve Fethiye’ye en başından bağımlı, Kaş’a ihtiyaç yok yani.” Özelleşmenin yaşamın her yanına yayıldığı neoliberal dönemde, Kaş’ın merkezinde yazın yapılabilecek tek aktivite olan denize gitmek bile daha düşük gelir düzeyine sahip yerli halk için fazlasıyla lüks iken; gelir düzeyi yüksek yerli halk sakinleri için büyük bir kolaylık olabilmektedir. Bu durumun toplumsal eşitsizliğin somutlaşmış hâli olduğunu söyleyememek mümkündür. K4 (70 yaşında) sosyal

alanların yetersizliğine vurgu yaparak bir emekli olarak bu durumdan rahatsızlığını şu şekilde ifade etmiştir: “Sosyal alanlar yetersiz. Emeklinin gezebileceği bir yer, oturabileceği bir çay bahçesi, kafe yok.” Ayrıca K8’in yukarıda belirtmiş olduğu Kaş halkının Antalya’ya ya da Fethiye’ye yıllardır bağımlı olduğu ifadesinden hareketle, yerli halkın özerklik ve otonomi duygusunu tam anlamıyla içselleştiremediğini söyleyebiliriz.

6.1.5. Kategori 5: Belediyenin Sağladığı İmkanlar ve Beklentiler

Bu kategori başlığı altında katılımcılara yöneltilen “Kaş Belediyesi ilçeyi geliştirmek için ne gibi çalışmalar yapıyor?” , “Neler yapılabileceğine dair önerileriniz var mı?”, “Yerel yönetimden (belediyeden) beklentileriniz nelerdir?” , “Belediye başkanına ulaşımınız kolay oluyor mu?” sorularına verilen cevaplar analiz edilmiştir.

“Kaş Belediyesi ilçeyi geliştirmek için ne gibi çalışmalar yapıyor?” sorusuna verilen cevaplar arasında çevre temizliği, bisiklet yolu, gençlik merkezi, parklar, yürüyüş yolları örnekleri verilmiştir. Ancak yerel halkın belediyeden beklentileri ve neler yapılacağına dair önerileri sorulduğunda verilen cevapların, belediyenin yapmış olduğu çalışmaların çok daha fazlası olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcıların vermiş olduğu cevaplar arasında en çok tekrarlanan ve çözülmesi en çok beklenen sorun otopark problemidir. K4 (70 yaşında) bu konuyla ilgili düşüncelerini şöyle ifade etmiştir: “Merkeze taşıtla girmek çok zor, çünkü yolun her iki tarafı otopark olarak kullanılıyor. Otopark olmaması büyük problem.” K8 (18 yaşında) otopark sorununa yönelik düşüncelerini “Kaş merkezde 3 dakikaya bir yol tıkanıyor ve insanların birbirine tahammülü yok, adamın yanından geçsen bile niye geçtin diye sana kızmaya başlıyor, sonra kavga çıkıyor.” şeklinde ifade ederek kent planlamasına yönelik herhangi bir problemin sosyal ilişkiler üzerinde olumsuz etkileri olabileceğine dikkat çekmiştir.

“Yerel yönetimden beklentileriniz nelerdir?” sorusuna verilen cevaplar arasında katılımcıların bir kısmı belediyenin hiçbir şey yapmaması taraftarı olduklarını belirtmişlerdir. K7 (49 yaşında) “Kaş Belediyesi keşke hiçbir şey yapmasa daha hayırlı olacak galiba. Evet şu andaki yönetim geliştirmeye çalışıyor, parklarını da foseptiğini de, çevreyi düzenlemeye çalışıyor, yeni parklar yaptı. Ama Kaş kendi kendine daha çok yolunu bulacak gibi.” şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. K5 (47 yaşında) “Kültür turizmi ve sürdürülebilir turizm yapılmalı. Kaş Türkiye’nin tartışmasız en iyi dalış merkezi, bir dalış merkezinin neye ihtiyacı var bunlara bakılmalı. Ama burda ana maddemiz su olduğu için suyu nasıl koruyabileceğimizi oturup

konusacağız, vizyonumuzu geliştireceğiz. Kültür turisti bu saçmasapan granit oteli istemez, eski butik pansiyonlar, restoranlar ister. Çünkü kültür turisti diğerlerinden farklıdır, dünyanın diğer trendlerine kaptırmadan kendimizi sadece onlara sunsak çok daha iyi bir iş yapmış olacaktık.” diyerek yerel yönetimin öncelikle vizyonunun olması gerektiğine ve sürdürülebilirlik kavramının önemine vurgu yapmıştır.

“Belediye başkanına ulaşımınız kolay oluyor mu?” sorusuna verilen cevapların büyük çoğunluğu “evet, kolay” olmuştur. Ancak K4 (70 yaşında) “Ulaşımımız kolay ama boşa ulaştıktan sonra ne olacak ki?” diyerek bu kolaylığın aslında pratikte bir çözüm sağlamadığını sitemkar bir şekilde dile getirmiştir.

6.2. Tema 2: Tüketim Alışkanlıkları

Bireylerin tüketim alışkanlıkları, basit gündelik ihtiyaçların giderilmesinden çok; bireylerin hangi toplumsal tabaka içerisinde yer aldıklarını, toplumsal yaşama ilişkin tutum ve davranışlarını anlamamıza yarayan ekonomik, psikolojik ve sosyal boyutları olan çok yönlü bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. “Tüketim alışkanlıkları” teması başlığı altında iki adet kategori kodlanmıştır. Bu kategoriler sırasıyla alışveriş tercihleri ve boş zaman aktiviteleridir. Aşağıda bu kategoriler sırasıyla ele alınacaktır.

6.2.1. Kategori 1: Alışveriş Tercihleri

Bu kategori başlığı altında katılımcılara yöneltilen “Alışverişlerinizi genellikle nereden yaparsınız? Zincir marketler ya da esnaftan genellikle hangisini tercih edersiniz?” soruları ve katılımcıların bu sorulara verdiği cevaplar analiz edilmiştir.

Katılımcıların bir kısmı esnafların azınlıkta olduğunu düşünürken, bir diğer kısmı sayının yeterli olduğunu düşünmektedir. Esnafların azınlıkta olduğunu düşünen ve alışverişlerinde zincir marketleri tercih eden K1 (72 yaşında) “Esnaflar azaldı, hep marketlere çevrildi. Marketler de tek piyasa üzerinden tek fiyat belirliyor, biz de en ucuz olanı tercih etmeye çalışıyoruz.” diyerek alışverişlerinde bireysel ekonomik çıkarlarını gözettiğini ve bu sebeple zincir marketleri daha çok tercih ettiğini ifade etmiştir. K2 (61 yaşında) “Esnaflar burda kalmadı, sildiler. Zincir marketler ön planda, ben de daha çok marketlerden alışveriş yapıyorum.” diyerek görüşlerini belirtmiştir. K4 (70 yaşında) ise esnaf sayısının az olmasının sebebi olarak, zincir marketlerin piyasa ekonomisine hakim olmasını ve hayat pahalılığının artmasını görmektedir. Bu konuyla ilgili düşüncelerini şöyle ifade etmiştir: “Her ikisinden de alırız ama esnaf da yok denecek kadar az, zincir marketler bitirdi onları. Kiralar ve fiyatlar çok yüksek, onlar da duramıyor.”

Esnafların azınlıkta olduğunu düşünen K6 (42 yaşında) alışverişlerinde esnafı daha çok tercih ettiğini ve geride kalan az sayıda esnafın korunması gerektiğini şöyle ifade etmiştir: “Mümkün olduğunca lokali kullanıyorum, çünkü onları, mahalle bakkallarını yaşatmamız gerekiyor. Esnaf sayısı bir elin beş parmağını geçemeyecek kadar azınlıktalar.”

Bazı katılımcılar ise internet alışverişini sıklıkla kullandıklarını ve cuma günleri kurulan haftalık pazardan alışverişlerini yaptıklarını belirtmişlerdir. K5 (47 yaşında) “En çok cuma pazarı, kentin haftalık pazarı kurulur cuma günleri. İnternet alışverişini çok kullanıyoruz ama bazı ürünlerde, hayati gıda ürünlerinde, mesela kasapta Migros’u tercih ediyoruz. Onun da güvenli ve denetimli olduğunu düşünerekten, tabiki emin olamayız.” diyerek bu konudaki görüşlerini belirtmiştir. Katılımcının vermiş olduğu kasap örneğinde, yerli esnafı değil de kurumsal bir zincir marketi tercih etmesinin nedeni olarak “denetleme” mekanizmasının varlığına inanç ve buradan hareketle bireysel sağlığını güvene alma isteği olduğu çıkarımında bulunabiliriz. K7 (49 yaşında) ve K9 (20 yaşında) genellikle esnaftan alışveriş yaptıklarını ve esnaf sayısının yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların vermiş oldukları bilgilerden hareketle, bireylerin gereksinimlerine ve hayata yükledikleri anlama göre tüketim alışkanlıklarının da farklılaştığı sonucuna varmak mümkündür.

6.2.2. Kategori 2: Boş Zaman Aktiviteleri

Bu kategori başlığı altında katılımcılara yöneltilen “Boş zamanlarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusu ve katılımcıların bu soruya verdiği cevaplar analiz edilmiştir.

Boş zaman kavramına yüklenen anlam da katılımcılara göre farklılık göstermektedir. K5 (47 yaşında) “Yoga yaparız bu sosyallikse eğer, dalış eğitmeniyim dalış yaparız.” ifadesiyle boş zamanlarını belirli bir aktiviteyle değerlendirdiğini belirtmiştir. K1 (72 yaşında) ise “Geziyorum, dükkanlarda zaman geçiriyorum, ortakların olduğu seraları geziyorum.” diyerek boş zamanlarını sahip olduğu mülklerin kontrolünü sağlayarak değerlendirdiğini ifade etmiştir.

Boş zamanlarda yapılabilecek aktiviteler bireylerin sahip olduğu ekonomik sermaye düzeyine göre değişiklik gösterebilmektedir. K3 (50 yaşında) “Biz işe gelip işten eve gidiyoruz, gidebilirsek anca denize gidebiliyoruz, yani çalıştığımız için fazla müsait olamıyoruz. Yazın denize bile gidemiyoruz yoğunluktan, gitsek anca akşamları.” ifadesiyle yoğun bir şekilde çalışmak zorunda olduğu için kendine vakit ayıramadığını ifade etmiş, hatta soru ilk yöneltildiğinde şaşkınlıkla “bilmem, kendimi düşünmeden hep çalışıyorum” demiştir. K7 (49 yaşında) “Boş

zamanlarımda Antalya'ya ya da Fethiye'ye sinemaya gidiyorum, balık tutmaya gidiyorum, bol bol parti yapıyoruz, yürüyüş yapıyoruz, denize gidiyoruz.” diyerek boş zamanlarını çok farklı aktivitelerle değerlendirebildiğini ifade etmiştir.

K6 (42 yaşında) “Biz orta yaş grubundayız. Bizim için değil, çocuklarımız ve gençlerimiz adına bir şeyler yapmamız lazım. Şu an gençlik merkezinde gençlik adına bir şeyler yapılmaya çalışılıyor ama bunun için alan yetersiz.” diyerek gençlerin sosyalleşebilmesi ve kendilerini geliştirebilmeleri amacıyla kurulmuş olan gençlik merkezi için imkanların yetersizliğine vurgu yaparak konunun farklı bir noktasına dikkat çekmiştir.

6.3. Tema 3: Kaş ve Yavaş Şehir Olma Kriterleri

Bir kentin yavaş şehir olabilmesi için öncelikle nüfusunun 50 binin altında olması ve yavaş şehir felsefesine uygun hareket etmesi gerekmektedir. Çevre politikaları, altyapı politikaları, kentsel yaşam kalitesi politikaları, tarım, turizm, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar, misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar, sosyal uyum ve ortaklıklar olmak üzere toplamda yedi temel kriter ve bu kriterlerin içinde birçok ölçüt bulunmaktadır (<https://cittaslowturkiye.org/>). Bu ölçütlerin zayıflaması durumunda “yavaş şehir” unvanı geri alınabilmektedir. “Kaş ve yavaş şehir olma kriterleri” teması başlığı altında beş adet kategori kodlanmıştır. Bu kategoriler sırasıyla çevre politikaları, altyapı politikaları, sosyal uyum politikaları, yerel ürünlerin tanıtımı ve üreticiye teşvik politikaları, derneklerin/toplulukların faaliyetleridir. Aşağıda bu kategoriler sırasıyla ele alınarak Kaş'ın kriterleri ne kadar sağlamış olduğu değerlendirilecektir.

6.3.1. Kategori 1: Çevre Politikaları

Bu kategori başlığı altında çevre kirliliği, yenilenebilir enerji kaynakları kullanımı gibi konular ve bu konuları içeren sorular analiz edilmiştir.

Çevre kirliliği konusunda katılımcıların bir kısmı Kaş'ın temiz olduğunu, halkın bu konuda bilinçli olduğunu dile getirmişlerdir. K8 (18 yaşında) “Bence Kaş temiz bir ilçe, halk da bu konuda çok duyarlı. Genel olarak kirlilik yok.” Şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. K1 (72 yaşında) yalnızca gürültü kirliliği olduğunu şu şekilde belirtmiştir: “Hiçbir çevre kirliliği yok. Kaş merkezde trafik sıkıntısı var, o da gürültü kirliliğine neden oluyor. Geniş bir otoparka ihtiyaç var. Ama Kaş'ta da yerler çok dar, arazi çok kıymetli o yüzden nasıl yapılır hiç bilmiyorum. Apart ve villa yapımı Kaş'ın her kesiminde çok fazla var, o yüzden de arazi azalıyor, fiyatlar da artıyor.” Gürültü kirliliğinin trafik yoğunluğundan ve otoparkın olmamasından kaynaklandığını düşünen K1, bölge arazisinin otopark yapılması için uygun

olmadığını, uygun alanların ise villa, apart gibi özel mülkler için ayrıldığını ifade etmiştir.

Katılımcıların bir kısmı ise özellikle denizin kirlendiğini ve böylece su kirliliğinin yoğun bir şekilde yaşandığını düşünmektedirler. K6 (42 yaşında) “Arıtma ile ilgili sıkıntımız var, arıtma yıllar önce yapılmış ve şu an denizlerimizi kirliliyor. Bununla alakalı, ivedilikle bu arıtmanın buradan kaldırılması adına gerekli mercilere birçok başvurumuz oldu ama maalesef STK olarak bir yaptırımımız yok, sadece önerilerle, projelerle ve takipçisi olarak yol kat edebiliyoruz. Dolayısıyla deniz kirliliğimiz başladı ve biz denizimizi temiz tutamazsak zaten turizm bekleyemeyiz; çünkü burada Akdeniz'in mavi tonlarını satıyoruz. Mavimiz renk değiştirmeye başladığı anda, yani deniz kirliliği arttığı anda biz burada hiçbir şey satamayız.” ifadesiyle birçok çözüm önerileri sunduğunu ancak sonuç alamadığını ve özellikle deniz kirliliğinin turizmi oldukça olumsuz etkileyeceğini vurgulamıştır.

Ziraat mühendisi olan ancak şu anda turizm işletmeciliği ve dalış eğitmenliği yapan K5 (47 yaşında), yanlış tarım faaliyetleri sonucunda su kirliliğinin meydana geldiğini ve bunun çok büyük bir çevre sorunu olduğunu şu sözlerle ifade etmiştir: “Kaş'ın suyu kalitelidir çünkü dağdan gelen yeraltı sularıyla beslenir. Bu çok güzelken şimdi çok kötü bir tehlike oluştu. Eskiden yukarı yayla köylerimizde elmacılık, meycecilik vardı, doğası buydu. Şimdi o meyve ağaçları söküldü ve seracılık yapılıyor. Seralarda da ekim dikim öncesi çok zehirli bir ilaç, topraktaki her şeyi öldürmek için atılıyor ve bu zirai ilaç bakiyesi yer altı kaynaklarıyla beraber denize karışıyor. Bazen denizdeki bir kayaya bakıyorsun üzerinde yosun yok, çünkü ilaç tüm otları temizliyor. Bu hiç konuşulan bir şey değil ama hepimizin sonunu getirecek bir çevre felaketi.” Seraların daha fazla gelir getirmesinin sonucunda bireysel ekonomik çıkarını düşünen çiftçi, ekolojik dengeyi gözardı ederek kârını maksimize etme adına uygulamalara başvurmaktadır. Bireyler kendi istekleri doğrultusunda doğayı sınırsız bir şekilde sömürmekte ve bunun sonucunda da büyük bir çevre tahribatı meydana gelmektedir. Ekolojinin iyileştirilmesi, insanların müdahale etmeden önceki hâline dönebilmesi ise ancak sürdürülebilirlik kavramının içselleştirilmesiyle mümkündür. Bu sebeple sürdürülebilir dünya için sürdürülebilir kentleşme planlamaları Cittaslow felsefesinin temelini oluşturmaktadır.

Yenilenebilir enerji kaynakları kullanımıyla ilgili yöneltilen sorulara katılımcıların verdiği cevaplar yalnızca güneş enerjisinin su ısıtma amacıyla kullanıldığı, elektrik üretimine yönelik henüz bir yaygın kullanımın görülmediği yönünde olmuştur. K5 (47 yaşında) eski sistem güneş

panellerinin görüntü kirliliği meydana getirdiğini şöyle ifade etmiştir: “Su ısıtmada solar enerji kullanılıyor ama bunun da bir aması var. Eski sistemde evlerin çatısına kurulan paneller görüntü kirliliği yaratıyor, bir sonraki evin manzarasını kapatıyor. Yeni sistemde bunlar çatıya gömmeli, yeni binalarda sorun yok ama eski binalara da bir zorunluluk getirilmeli, onlar yeniletilmeli.” K6 (42 yaşında) ise bu kaynağın yeterince değerlendirilememesiyle ilgili “Çatılarımızda bol bol güneş enerjisi var o da su ısıtma adına, onun dışında hiçbir uygulama yok. 365 günün 300 günü güneş gören bir ilçede maalesef. Doğal bir kaynak bu, bedava bir kaynak, Rabbin tarafından bir mucize olarak bize verilmiş bu ama biz kullanamıyoruz.” şeklinde sitemini dile getirmiştir.

K7 (49 yaşında) “Şimdi yeni yeni birkaç tane otelde en azından ampulleri çalıştıracak kadar güneş enerjisi kullanımına başlandı. Yine bununla ilgili yukarı köylerde güneş enerjisi tarlaları oluşturuldu, o baya hız kazandı şu anda. Ama kısıtlama getirildi yenisi yapılamıyor. Kaş Türkiye’nin neredeyse en çok güneş alan ilçesi olabilir, tabi bunu da kullanıyoruz.” şeklindeki ifadesiyle su ısıtma dışında da kullanımının olduğunu ancak henüz yaygınlık kazanmadığını belirtmiştir.

6.3.2. Kategori 2: Altyapı Politikaları

Bu kategori başlığı altında katılımcılara yöneltilen “Sizce ilçenizdeki altyapı sorunları nelerdir?” sorusu ve katılımcıların bu soruya verdiği cevaplar analiz edilmiştir.

Katılımcıların verdiği cevaplara bakıldığında en çok tekrarlanan problem Kaş’ın altyapısının şu anki nüfusa yetmediğidir. K3 (50 yaşında) “Buranın altyapısı yok bence. Elektrik özellikle yazın klimalardan dolayı çok yüklenildiğinde kaldırmıyor küçük yer olduğu için. Artık eskisi gibi değil Kaş, inşaatlar, evler çoğaldı.” diyerek özellikle elektrik kullanımında sıkıntı yaşadıklarını dile getirirken, K6 (42 yaşında) ise “İçme suyu sık sık kesiliyor, yetmiyor. Her gün yeni yapılaşmalar oluşuyor, her gün yeni işletmeler açılıyor. 10 bin kişilik nüfusa göre tasarlanmış bir altyapıyı 100 bin kişi kullanıyorsa gerisini siz düşünün. Kaş bunu kaldırmıyor.” ifadesiyle özellikle su kullanımındaki yaşadıkları problemin önemine vurgu yapmıştır. K5 (47 yaşında) yaşadıkları su probleminin altyapının çok eski olmasından kaynaklandığını şöyle ifade etmiştir: “Zamanında su boruları yapılmış ama çok eskimiş ve bu yüzden borular sürekli patlıyor, her yer sel oluyor ve günlerce susuz kaldığımız oluyor.”

Katılımcıların hepsi altyapı problemiyle ilgili yaşadıkları sıkıntıları dile getirirken, K9 (20 yaşında) “Sorunlar çok az, olsa da çözülmesi çok uzun sürmüyor, çabuk çözülüyor.” şeklindeki

ifadesiyle çoğunluğun aksine bir görüş ortaya koymuştur. Bunun sebebi olarak K9’un üniversite öğrencisi olması ve zamanının büyük bir kısmını Kaş dışında geçirmesi, böylece sorunları gözlemleyebilmesi için sınırlı bir süre Kaş’ta bulunuyor oluşu düşünülmektedir.

6.3.3. Kategori 3: Sosyal Uyum Politikaları

Bu kategori başlığı altında engelliler ve yaşlılar gibi dezavantajlı gruplara yönelik farkındalık ve uygun kentsel düzenleme uygulamaları ile ilçenin kalıcı veya geçici yerleşim amacıyla dışarıdan almış olduğu göçler ve bunun sonucunda yaşanan olumlu/olumsuz ilişki biçimlerini ele alan sorular ve katılımcıların bu sorulara vermiş olduğu yanıtlar analiz edilmiştir.

Dezavantajlı gruplar arasındaki engelliler ve yaşlıların kamu alanlarına erişimi ile ilgili katılımcıların bir kısmı bu imkanların yeterli olduğunu düşünürken, bir diğer kısmı ise tamamen yetersiz olduğunu dile getirmişlerdir.

Yetersiz olduğunu düşünen katılımcılar arasında olan K2 (61 yaşında) “Yeterli değil. Yaşlılara değer verilmiyor. İnsanlar kendi çabasıyla minübüse biner, topallayanı görürsünüz. Mesela adliyede asansör yok.” diyerek kamu alanlarına erişme imkanlarının özellikle yaşlılar için büyük bir problem olduğunu belirtmiştir. K4 (70 yaşında) “Çok zor, yeni gelişmiş bir yapı yok henüz. Engellilerin adliyeye, notere işi düşse duracağı yer yok, 1. kata çıkması için asansör yok.” ifadesiyle engelliler perspektifinden bir görüşte bulunmuştur. K5 (47 yaşında) ise dezavantajlı grupların kamu alanlarına erişim imkanlarının yetersizliğinin kent planlamasından kaynaklandığını düşünmektedir: “Adliye sarayı Kaş’ın otobüs durağının tam tersinde kalıyor. Kaş’ın 54 mahallesi var, yaşlı insanlar otobüsle otogara geldikten sonra ordan oraya yürümek zorundalar. Başından beri yanlış konumlandırılmıştı vilayet binası.”

İmkanların yeterli olduğunu düşünen katılımcılar arasında olan K7 (49 yaşında) yerel yönetimlerin bu konuda oldukça duyarlı olduğunu düşünmektedir: “Genel olarak erişilebilir durumda. Zaten belediye ve kaymakamlık bu konuda daha duyarlılar. Engellilerin gelmesine gerek bile kalmıyor neredeyse, belediye de kaymakamlık da bunların ayağına giderek hizmet götürüyor.”

“İlçede engelli vatandaşların yaşam alanlarındaki fiziki engellerin kaldırılması için uygun kentsel düzenlemeler yapılıyor mu? (yollar, rampalar vb.)” sorusuna verilen cevapların büyük çoğunluğu “yetersiz kalıyor” olmuştur. K9 (20 yaşında) “Çok yeterli değil. Kaş’ta bir engelli için bir yerden bir yere ulaşım sağlamak ya da sokaklarda gezmek zor.” diyerek Kaş’ın coğrafi konumunun sonucu olarak problem yaşandığını belirtmiştir.

Yapılan düzenlemelerin samimi olmadığını dile getiren K5 (47 yaşında) “Kaldırımlar çok yalandan, böyle bir tüzük olduğu için muhakkak yapıyorlardır ama kaldırımlar zaten işletmelerin dolaplarıyla, masalarıyla o kadar dolu ki bunlar samimi çözümler değil. Belediye belki yapmıştır ama bir bakıyorsunuz tam ortasında bir tane dükkanın dolabı var. Belediye bunu denetlemiyor.” ifadesiyle belediyenin gerekli denetimleri yapmaması sonucunda özellikle engelli vatandaşlara yönelik yapılmış olan düzenlemelere de ulaşamadıklarını belirtmiştir. K2 (61 yaşında) ise “Yok, kaldırımlar bile ticarethanelerde. Adam kola, su koyuyor böylece kaldırımını işgal ediyor. Bu kentsel düzenleme fikri çok uzak, belki 20 sene sonra olur anca. Herkes satacağı şeyleri koyuyor kaldırıma, insanlar kaldırımdan yola iniyor, tekrar kaldırıma çıkıyor. Yani sadece engelli değil, tüm vatandaşlar sıkıntı yaşıyor.” diyerek kamu alanı olan kaldırımların özel mülk gibi kullanıldığını ve yalnızca engelli vatandaşlar özelinde değil, tüm vatandaşların sorun yaşadığını ifade etmiştir.

“İlçeye dışarıdan gelen insanlar (yerli/yabancı turist, çalışma amaçlı gelen işçi vb.) sizi nasıl etkiliyor? Sorun yaşıyor musunuz?” sorularına verilen cevaplar katılımcılara göre farklılık göstermektedir. Ancak görüşmelerde büyük çoğunluğun özellikle Rusya-Ukrayna Savaşı sonrası ilçeye yoğun bir Rus ve Ukraynalı göçü aldığını ifade ettikleri gözlemlenmiştir. Bu göç sonrası özellikle konut fiyatlarında büyük bir artış yaşandığını ifade eden K5 (47 yaşında) “Rusya savaşından sonra Ruslar ülkemize akın etti, çünkü paraları sadece burda geçiyor ve Türkiye’den bir oturum izni almak için 6 aylık kontratlarla evler tutuluyor ve hedef bölgelerden biri de Kaş oldu. Bu Kaş’ta bir infial yarattı ve ev kiralari 10 bin liranın üzerine çıktı. Yerel hayata böyle korkunç negatif bir etkisi var.” diyerek bu durumun olumsuz etkilerine vurgu yapmıştır. K6 (47 yaşında) de yaşanan bu göçün sonucunda konut fiyatlarının arttığını şöyle ifade etmiştir: “Çalışma anlamında çok ciddi göç almıyoruz ama maalesef ki son 6 aydır Rus ve Ukrayna vatandaşlarının ikamet iznine başvurmaları sebebiyle yoğun bir Rus ve Ukraynalı göçü aldık. Ev fiyatlarının bu kadar yükselmesi de sırf bu yüzden. Buradan da home office olarak çalışıyorlar.” Yukarıda vurguladığımız gibi küreselleşmenin getirdiği mekanlar arası sınırsızlık anlayışı akışkan dünya düzenini meydana getirmiştir. Ayrıca iş yaşamında yaşanan değişimler ve özellikle pandemi sonrası daha fazla görünür hâle gelen “home office-/evden çalışma” anlayışı daha da yaygınlaşarak insanların çalışmak için belirli bir mekana bağımlı olmaları gerekliliğini ortadan kaldırmıştır. Rusya ve Ukrayna vatandaşları da fiziki olarak Kaş sınırları içerisinde yer alsalar da çalışma hayatları açısından hâlen kendi ülkelerindedir.

Kaş’ın dışarıdan özellikle yerleşim amaçlı yoğun bir göç alması yerli halkı şu an için olmasa bile ileriye dönük olarak endişelendirmektedir. K3 (50 yaşında) görüşlerini şöyle ifade etmiştir: “Yerleşen çok kişi var. Artık dışardan gelenler yerliyi bastırdı. Şimdilik sorun yok ama ileride belki olabilir. Mesela bizim köyde yer satan çok oldu, ev yaptırıyorlar yabancılar. İki tane yerli görsen on tane yabancı görüyorsun, tanımıyorsun insanları. İstanbul’dan, Almanya’dan, Hollanda’dan çok var. Villalar, evler çok yaptırıldılar.” Dolayısıyla azınlık olarak kalabilecekleri düşüncesi bile yerli halkı şimdiden rahatsız etmektedir.

K8 (18 yaşında) bu durumun olumlu ya da olumsuz etkilerinin gelen kesimin tavırlarına göre değiştiğini ifade etmiştir: “Gelen kesimin tavırlarına göre çok değişiyor. Mesela İstanbul’dan biri geldi, Kaş’ın bir köyünden bir arazi satın aldı ve yerleşti. Ancak sonrasında bu kişi yerli halkı asimile etmeye başlıyor. Bunda yerli halkın da hatası var, çünkü gelene hürmet etmeye başlıyor. Bu sefer o insanlar biz çok alt tabakaymışız, onlar çok üst tabakaymış gibi kendilerini görüyorlar ve bizi ezmeye başlıyor, bence bu bir sorun.” diyerek yerel halkın azınlık olarak kalmasından ziyade dışardan gelenlerin yerel halkı asimile ettiğini düşünmektedir.

K7 (49 yaşında) Kaş’a dışarıdan gelenlerin Kaş’ın yerel halkını “beğenmediğini” şu şekilde ifade etmiştir: “Gelenlere tabiki niye geldin diye soran olmuyor ama gelenler bir süre sonra bizden daha çok Kaşlı oluyor ve Kaşlıları beğenmiyor, o süreçte bir sorun yaşıyor tabiki. Bizsiz Kaş’ı çok beğeniyorlar. Hatta ODTÜ’de “Kaş’ı Nasıl Kurtarıyoruz Sempozyumu” düzenleniyor ve arasında bir tane Kaşlı yok, bir tane Kaş’ın yerel derneklerinden yok. Böyle anlaşılmaz bir süreç yaşıyor. Kaş’ı Kaşlılardan korumak istiyorlar, çok komik. Dışardan gelip bir tane ev yapan başka kimse ev yapmasın diye uğraşılıyor. Gelen de başkasının gelmesini istemiyor.” diyerek aslında dışardan kimsenin gelmesini istemediğini ancak gelenlere de herhangi somut bir tavır göstermediğini belirtmiştir. Özellikle “Kaş’ı Kaşlılardan korumak istiyorlar” cümlesinin somutlaşmamış olsa da içten içe karşılıklı bir ötekileştirme yaratıldığı söylenebilir. K9 (20 yaşında) ise çoğunluğun dışında bu durumdan gayet memnun olduğunu “Sosyalleşmek bakımından daha iyi hâle getiriyorlar bence, ben sorun yaşamadım hiç.” diyerek görüşlerini ifade etmiştir.

6.3.4. Kategori 4: Yerel Ürünlerin Tanıtımı ve Üreticiye Teşvik Politikaları

Bu kategori başlığı altında katılımcılara yöneltilen “Kaş’a özel olan yerel/yöresel ürünler var mı? Varsa nelerdir?” , “Bu yerel/yöresel

ürünlerin yeterince tanıtıldığını düşünüyor musunuz?” , “Kaş’ta ilçe halkının ürettiği ürünleri satabilecekleri pazarlar kuruluyor mu?” soruları ve katılımcıların bu sorulara verdiği cevaplar analiz edilmiştir. Ek olarak katılımcıların Kaş’ın yerel/yöresel ürünleri olarak verdiği örnekler çizelge ile gösterilmiştir.

Çizelge 3: Kaş’ın Yerel/Yöresel Ürünleri	
Kod	Açıklama
Katılımcı 1 (K1)	Yanıkısı dondurma, kavrulmuş yerli susamdan yapılan tahin, kapyta biber
Katılımcı 2 (K2)	Kapyta biber
Katılımcı 3 (K3)	Kapyta biber, ince uzun patlıcan, tahin
Katılımcı 4 (K4)	Kapyta biber, zeytin
Katılımcı 5 (K5)	Adaçayı, deli kekigi (çok sert bir kekik), zeytin, keçiyoynuzu
Katılımcı 6 (K6)	Pekmez
Katılımcı 7 (K7)	Tahin, keçiyoynuzu, zeytin
Katılımcı 8 (K8)	Kapyta biber, susamdan yapılan tahin, zeytinyağı, endemik tür olan Likya orkidesi
Katılımcı 9 (K9)	Zeytin

Çizelgeye bakıldığında çoğunluğun Kaş’ın yerel/yöresel ürünü olarak sera ürünleri –özellikle kapyta biber- cevabını verdikleri görülmektedir. Kaş’ta yapılan seracılık faaliyetlerinin yoğunluğu göz önünde bulundurulduğunda verilen cevaplar anlaşılır olmaktadır. Zeytin, susamdan yapılan tahin, keçiyoynuzu gibi ürünler verilen diğer cevaplar arasındadır. Çoğunluğun aksine kapyta biberin yerel/yöresel ürünü olarak kabul edilmesinin doğru olmadığını düşünen K5 (47 yaşında) bu konuyla ilgili görüşlerini şöyle ifade etmiştir: “Ama bir sera ürünü kültürel bir değerlendirme olamaz, o yanlış bir değerlendirme çünkü sera ürünü o bölgeyle ilgili hiçbir şey ifade etmez. Yani serayı her yerde yapabiliriz.”

Araştırmada yerel halk ile yapılmış olan görüşmeler boyunca, Kaş’ın kültürel bir değeri olarak kabul edilen, çeşitli tezlere ve makalelere konu olan, ayrıca yerel yönetimin resmi internet sayfalarında da yer alan “Barak Kilimi” hakkında herhangi bir bulguya rastlanmamıştır. Bunun sebebinin katılımcılara yöneltilen soruda yer alan “ürün” kelimesinin ilk akla gelen anlamı olan “gıda ürünü” olarak algılandığı ve öyle cevap verildiği düşünülmektedir.

Katılımcılara yöneltilen “Bu yerel/yöresel ürünlerin yeterince tanıtıldığını düşünüyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplar analiz edildiğinde çoğunluğun “tabiki hayır” cevabını verdikleri saptanmıştır. Bu katılımcılar arasında olan K7 (49 yaşında) “Hayır tabiki, daha Türkiye’de bunları bilmeyen insanlar var.” diyerek tanıtımın oldukça yetersiz kaldığını ifade etmiştir. Kaş’ın daha çok turizmiyle ön plana çıktığını ifade eden K8 (18 yaşında) “Zeytin diyince herkesin aklına

Ege gelir ama buradan bize misafir gelen insanlar sizin zeytinyağınız hiç ağır değil diyorlar. Çünkü zeytinyağına normalde de kokuyor, çiçek yağına göre ağır diyerek önyargı var. Ancak bu yağın üretildiği ağaca göre, zeytin sıkılmadan önce yağın ne kadar bekletildiğine göre, zeytinin asidene göre de farklılık gösterebiliyor. Ama Kaş’ın zeytinyağı hafif ve rahatsız edici bir tadı olmuyor. Kaş genelde turizmiyle reklam yapılıyor. Evet denizi çok güzel ama iç kesimlerin, tarımla ilgilenen yerli halkın emekleri bence pek göz önünde bulundurulmuyor.” diyerek konunun farklı bir boyutuna dikkat çekmiştir.

Tanıtımın yeterli düzeyde yapıldığını düşünen K6 (42 yaşında) “Bu konuyla ilgili özel olarak çalışan arkadaşlarımız ürünleri için patentler aldı ve doğal ürünleri halen yaşatmaya çalışıyorlar. Bununla alakalı da merkezi konumlarda satış ofisleri var. Likya Çiftliği, Doğal Anne Eli toplulukları örnek verilebilir. Pekmez ve tüm reçelleri doğal olarak yapan ve pazarlanmasını gerçekleştiren bir arkadaşımız da var. Kapitalizme karşı duruş sergilemeye çalışıyorlar. Yerel ürünlerimizin bu arkadaşlarımız tarafından tanıtıldığına şahidim ve bununla ilgili çok çalışmaları var. Ancak yerel yönetim ve bürokrasi tarafından desteklenmeleri gerekiyor.” diyerek sisteme karşı farkındalık yaratmaya çalışan bu kişilerin yerel yönetim tarafından daha çok desteklenmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Katılımcılara yöneltilen “Kaş’ta ilçe halkının ürettiği ürünleri satabilecekleri pazarlar kuruluyor mu?” sorusuna verilen cevaplar analiz edildiğinde katılımcıların çoğunun “halk pazarında ürünlerin satılabilir” cevabını verdikleri görülmüştür. Bu katılımcılar arasındaki K9 (20 yaşında) “Cuma günleri kuruluyor, orada organik ürünler de satılıyor.” diyerek görüşlerini ifade etmiştir. K6 (42 yaşında) ise “Pazar yerimiz var aslında, ürünlerimizi satmaya, yaşatmaya çalışıyoruz ama teşhir edeceğimiz alanlar buna uygun hijyenik alanlar değil. İlkel yöntemlerle hâla bu iş yapılmaya çalışılıyor ve Kaş Belediyesi’nin en kısa sürede çözmesi gereken temel sorunlardan bir tanesi. Hemen karşımızda Meis Adası var, cuma ve pazartesi günleri buraya alışverişe geliyorlar, temel ihtiyaçların giderilmesi adına tüm alışverişlerini burdan yapıyorlar. Avrupa’ya bile bunları gönderebiliyoruz ama maalesef ilkel ve hijyenik olmayan bir ortamda sağlamaya çalışıyoruz, hâla 21.yüzyıl 2022’de!” diyerek satış reyollarının buna uygun olmayan elverişsiz bir ortam olduğunu ifade ederek diğer katılımcılardan farklı bir noktaya dikkat çekmiştir. Kurulan pazarların beklentisini karşılamadığını ifade eden K2 (61 yaşında) “Piyasa odaklılar, baktığında pazar dedikleri bir şey var ama bu pazar değildir, bu ticarettir. Köy pazarı olsun isterim ama yok. Zaten Kaş’ın genel profili de finansman anlamında yüksek

çok uğraşmazlar üçle beşle, bir de köylüler var tabii, onlar da bu arada daha çok yalnızlaşıyorlar, yapmak istedikleri için olanakları da olmuyor. Köy pazarı olsa köylünün getirdiklerinden hem tanıtım olur hem de insanlar bir aroma alır yediklerinden.” diyerek Kaş’ın farklı gelir düzeylerine sahip gruplardan oluştuğunu ve düşük ekonomik gelire sahip köylülerin sistemin dışına itilerek “yalnızlaştırıldığını” ifade etmiştir. Neoliberal politikalar kapitalizmi kamçılayarak ekonomi temelli toplumsal tabakalar arasındaki uçurumu daha da derinleştirmiş ve alt gelir düzeyine sahip bireyleri piyasaya göre şekillendirmiştir.

6.3.5. Kategori 5: Derneklerin/Toplulukların Faaliyetleri

Bu kategori başlığı altında katılımcılara yöneltilen “İlçede faaliyet gösteren dernekler/topluluklar var mı? Varsa ne amaçla çalışıyorlar? (gıda toplulukları, çevre koruma toplulukları vb.)” soruları ve katılımcıların bu sorulara verdiği cevaplar analiz edilmiştir.

Katılımcıların verdiği cevaplar analiz edildiğinde en çok örnek verilen dernek “Turizm Tanıtma Derneği” olmuştur. Dernek ve topluluk sayısının Antalya’dan çok daha fazla olduğunu düşünen K7 (49 yaşında) “Kaşlılar Derneği, Turizm Tanıtma Derneği, Restorancılar Derneği, Otelciler Derneği, Kaş Çevre Koruma Derneği, Çalışkan Arılar Derneği –ki en etkililerden bir tanesi- Su Altı Temizlik Hareketi Derneği, Kaş Çevre Topluluğu, Kaş Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği.” olarak birçok dernek ve topluluk örnekleri vermiştir. Aynı zamanda Turizm Tanıtma Derneği Başkanı olan K6’nın (42 yaşında) “Çalışkan Arılar Derneği var, burada ihtiyaç sahibi insanlara, özellikle okullardaki maddi durumları olmayan öğrencilerin ihtiyaçlarının giderilmesi adına destek sağlıyorlar. Çevre Platformu Derneğimiz var, imar sorunları ve çevre kirliliği ile mücadele ediyor. Hayvan Dostları Derneği, sokak hayvanlarımız için ciddi anlamda çalışıyorlar.” ifadesinden hareketle Kaş’ın çok çeşitli derneklere ve topluluklara ev sahipliği yaptığı çıkarımında bulunulabilir. Ancak bu soruya verilen cevaplar arasında araştırmamızın amacının başlangıç noktasını oluşturan gıda topluluklarına ilişkin herhangi bir veriye rastlanmamıştır.

Derneklerin aktif olarak çalışmadıklarını düşünen K2 (61 yaşında) ise “Turizm tanıtma derneği var, İstanbul’a gidiyorlar tanıtım için ama boş. En önemli şey kaliteli müşteri bulmak. Dışardan gelen müşteri buraya gelip soğan ekmeğe yerse burda bir kalkınma olmaz. Ben onların niye soğan ekmeğe yediğini irdelemiyorum, herkesin cebine göre ama biz kaliteli müşteriyi yakalayamadığımız müddetçe her zaman inişli çıkışlı oluruz.” ifadesiyle bölgenin ekonomik olarak kalkınmasının “kaliteli” müşterinin/turistin gelmesine

bağlı olduğunu vurgulayarak farklı bir boyuta dikkat çekmiştir.

6.4. Tema 4: Kaş ve Yavaş Şehir/Sakin Şehir Algılamaları

Bireylerin kavramlara yükledikleri anlamlar onların bu kavramlara ilişkin yaşamsal faaliyetlerini de belli bir ölçüde etkilemektedir. “Kaş ve yavaş şehir/sakin şehir algılamaları” teması başlığı altında iki adet kategori kodlanmıştır. Bu kategoriler sırasıyla Kaş’a yüklenen anlamlar ve yavaş şehir/sakin şehir kavramlarına atfedilen anlamlardır. Aşağıda bu kategoriler sırasıyla ele alınacaktır.

6.4.1. Kategori 1: Kaş’a Yüklenen Anlamlar

Bu kategori başlığı altında katılımcılara yöneltilen “Kaş ilçesini nasıl tanımlarsınız? Kaş sizin için ne ifade ediyor?” soruları ve katılımcıların bu sorulara verdiği cevaplar analiz edilmiştir. Ek olarak katılımcıların Kaş’a yüklediği anlamlar doğrudan atıf yoluyla aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

Çizelge 4: Katılımcıların Kaş’a Yüklediği Anlamlar	
Kod	Açıklama
Katılımcı 1 (K1)	Kaş tarihi yönüyle turizmi geliştiren bir yer. Coğrafi güzelliği de aynı şekilde.
Katılımcı 2 (K2)	Kaş saklanmış biz kaza, bir köy. Yukarıdan baksan göremezsin, saklı bir kent.
Katılımcı 3 (K3)	Turizm cenneti, ne diyelim başka.
Katılımcı 4 (K4)	Doğası bozulmamış, etrafı denizlerle çevrili, üst tarafı dağlık ve ormanlık olan antik bir kent.
Katılımcı 5 (K5)	Arkasını Anadolu’ya yaslamış, önünü de Akdeniz’e vermiş, tarihi uzun olan harika bir yerdir.
Katılımcı 6 (K6)	İnsanda iki tane olan, dünyada bir tane olan Kaş, kelimeyi karıştırınca aşk. Aşık oluyorsunuz.
Katılımcı 7 (K7)	Çok abartılı bir şey söyleyeyim ama cennet demek, memleket demek. Kaş benim huzurum, her şeyim.
Katılımcı 8 (K8)	Kaş sakinlik, huzur demek.
Katılımcı 9 (K9)	Huzur.

Çizelgeye bakıldığında katılımcıların Kaş’ı tamamiyle olumlu kavramlarla tanımladıkları ve en belirgin tanımlamaların “huzur, cennet, sakinlik” olduğu görülmüştür. Katılımcılara gelecekte “Kaş dışında bir yerde yaşamayı düşünür müsünüz?” sorusu yöneltildiğinde çoğunun “kesinlikle hayır” cevabını verdiğini, “evet, düşünürüm” diyenlerin ise bir süre sonra tekrar Kaş’a dönmek istediklerini belirttikleri görülmüştür.

6.4.2. Kategori 2: Yavaş Şehir/Sakin Şehir Kavramlarına Atfedilen Anlamlar

Bu kategori başlığı altında katılımcılara yöneltilen “Yavaş şehir/sakin şehir sizin için ne ifade ediyor? Daha önce duymuş muydunuz?” soruları ve katılımcıların bu sorulara verdiği cevaplar analiz edilmiştir. “Daha önce duymuş muydunuz?” sorusuna evet cevabını veren katılımcılara ek olarak “Yavaş şehir/sakin şehir

unvanı, ilçede turizmin gelişmesinde nasıl bir etkide bulunabilir?” ve “Sizce Kaş yavaş şehir/sakin şehir olabilir mi?” soruları yöneltilmiştir.

Çizelge 5: Katılımcıların Yavaş Şehir/Sakin Şehir Kavramlarına Atfettikleri Anlamlar	
Kod	Açıklama
Katılımcı 1 (K1)	Güzellik, iyilik ifade ediyor, olumsuz bir çağrışım yok. Kaş hem sakin hem de yavaş bir şehir.
Katılımcı 2 (K2)	Yavaş değil, sakin ve seri olmalı. Yavaş olmamalı, çabuk ve hızlı. Gidecek bir çay içecek yarım saatte, böyle bir şey olmamalı, serilik önemli.
Katılımcı 3 (K3)	Yavaş şehir olumlu gibi çağrıştırıyor. Kaş önce sakindi ama şimdi sakinlikten çıktı.
Katılımcı 4 (K4)	Sakin şehir düzgün, sessiz, geleniyle gideniyle dolaşımının kolay olmasını ifade ediyor. Çok fazla gürültü patırtı yoktur.
Katılımcı 5 (K5)	Cittaslow, bir kere dünya çok yorgun her şeyin çok hızlı olmasından, bütün kentlerin üniform gibi domates gibi birbirine benzesinden, herkes birbirine benziyor. Ama Cittaslow size özgünlük katıyor.
Katılımcı 6 (K6)	İtalya ve İspanya örnekleri geliyor aklıma.
Katılımcı 7 (K7)	Huzur, sanat, sosyal uyumu ifade ediyor.
Katılımcı 8 (K8)	Yavaş şehir diyince yavaş gelişen şehir mi diye düşünmüştüm ama sakin şehir diyince belki nüfusla ve nüfusun yüzölçümüne oranıyla ilgili olabilir.
Katılımcı 9 (K9)	Kalabalıktan uzak, yaşanılabilir bir yer olarak tanımlayabilirim.

Yavaş kavramının içermiş olduğu olumsuz anlam nedeniyle soruda yavaş şehire ek olarak sakin şehir kavramı da sorulmuş ve katılımcıların her ikisine yönelik düşünceleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Çizelgeye bakıldığında sakin kavramının temelde olumlu yavaş kavramının ise olumsuz anlam içerdiği sonucu, sorunun yazılmasında sakin şehir kavramının eklenmesi gerekliliği düşüncesini doğrulamaktadır. Genel bir değerlendirme yapılacak olursa katılımcılardan Cittaslow hareketinin içeriği hakkında haberdar olan katılımcıların oldukça az olduğu görülmüştür. Bu katılımcılardan K5 (42 yaşında) Seferihisar Cittaslow birliğine katıldıktan sonra Kaş'ın da katılması amacıyla Kaş'ta Cittaslow dosyası hazırladığını ancak son dakika yerel yönetim ile olan anlaşmazlık sonucunda projenin gerçekleştirilemediğini belirtmiştir. Aynı zamanda kavramın içeriğinin yanlış anlaşılmasına da vurgu yapan K5'in (42 yaşında) “O dönemde burda kaymakamlıkta birisi vardı, siz Kaş'ın ilerlemesini istemiyor musunuz demişti, o dönem bir partinin başkanı gelmişti, o da aynısını söylemişti. Halbuki hızlı gidersen düşersin ama her şeyi içselleştirirsen sonuca erişirsin, Cittaslow da buna tekabül ediyor.” ifadesinden hareketle K2'nin (61 yaşında) yavaşlığa yüklediği olumsuzluğun kavramın tam anlamıyla içselleştirilememesinden kaynaklı olduğu çıkarımında bulunabilir.

Ek olarak yöneltilen sorular arasında “Sizce Kaş yavaş şehir/sakin şehir olabilir mi?” sorusuna verilen cevaplar Kaş'ın bu fırsatı kaçırdığı ya da çok az süresinin kaldığı yönündedir. K7 (49 yaşında) bu konuyla ilgili görüşlerini “Kaş bu şansını kaçırdı. Artık nüfusu, özellikle yaz nüfusu yavaş şehir özelliğini alabilecek bir

durum yaratmıyor. Hızlı üreyen apartta yavaş şehir olmuyor maalesef!” şeklinde ifade ederek son yıllarda artış gösteren nüfus ve “apart turizmi” sonucunda böyle bir imkanın olmadığını belirtmiştir.

6.2. Belediye Başkanı ile Yapılan Görüşmenin Değerlendirilmesi

Kaş'ın yavaş şehir olma potansiyelinin yerel yönetim perspektifinden değerlendirilmesi ve yerel yönetimin sürdürülebilirlik hakkındaki düşüncelerini öğrenmek amacıyla 28.04.2022 tarihinde Kaş Belediye Başkanı ile bir görüşme gerçekleştirilmiştir. Yaklaşık 40 dakika süren görüşmede, kendisine demografik sorular da dahil toplamda on dört soru yöneltilmiştir. Bu görüşmeden elde edilen bulgular “Çevre Politikaları”, “Sosyal Uyum Politikaları”, “Sürdürülebilirlik ve Yavaş Şehir/Sakin Şehir” başlıkları altında aşağıdaki şekilde özetlenebilir.

6.2.1. Çevre Politikaları

Cittaslow birliğine üye olma kriterleri arasında çevre politikaları uygulamaları oldukça önem taşımaktadır. Bu uygulamalar arasında doğal çevrenin ve kültürel/tarihi değerlerin korunması, yenilenebilir enerji kaynakları kullanımı, geri dönüşüm uygulamaları ve halkın çevre konusundaki farkındalığını arttırmaya yönelik yapılan çalışmalar örnek gösterilebilir.

Kaş'ın doğasının bu zamana kadar bozulmamış olmasını, yerleşim yerlerine olan ulaşımının zor olması nedeniyle açıklayan Belediye Başkanı bu konuyla ilgili görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir: “Kaş gerçekten her yerde olmayan özelliklere sahip; doğası, tarihi, kültürel çeşitliliği, bakir alanları, denizi, denizaltı, yaylalarıyla kendine münhasır olan bir ilçe. Dolayısıyla bu ilçe bugüne kadar belki mesafenin büyük yerleşimlere uzak olması ve yolların da çok kolay erişilememesi sebebiyle kesinlikle bakir kalabilmiş ender noktalardan bir tanesi kesinlikle.” Doğal çevrenin bozulmaması ve korunması adına birçok çalışma yürütüldüğünü dile getiren Belediye Başkanı, özellikle 2020 yılının “Patara Yılı” ilan edilmesiyle birlikte Kaş'a yönelik taleplerin arttığını ve Kaş'ın daha fazla “cazibe merkezi” hâline gelmesi için projeler uygulandığını belirtmiştir. Ayrıca Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın talepleri doğrultusunda son dönemde Kaş'ta yoğun olarak arkeolojik kazı çalışmaları yapıldığını da ekleyen Belediye Başkanı, kültürel ve tarihi değerlerin korunmasına ilişkin çalışmaların belediye olarak hassasiyetle yürütüldüğünü ifade etmiştir.

Yenilenebilir enerji kaynakları kullanımında henüz faaliyete geçmiş olan bir uygulamanın olmadığını ancak hazırlanma aşamasında olduğunu belirten Belediye Başkanı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir: “Güneş enerjisiyle

ilgili bir çalışmamız var. Palamut mahallemizde belediyemize ait 70 dönümlük bir arazimiz var ve burada güneş enerjisi santrali kurulması çalışmamızı yürütüyoruz şu anda.” Dolayısıyla birçok katılımcı tarafından da “Işık Ülkesi” olarak tanımlanmış olan Kaş’ın, bu konuyla ilgili yapılması gereken çalışmalar için geç kaldığını söylemek mümkündür.

Kaş Belediyesi’nin internet sitesinde de tamamlanmış proje olarak yer alan “Sıfır Atık Projesi” geri dönüşüm uygulamaları açısından önemli bir örnek olarak gösterilebilir. Geri dönüşüm uygulamaları konusunda Çevre Bakanlığı tarafından Kaş’ın pilot bölge seçildiğini ve örneğin KAŞMEK’te kadınların geri dönüşüme katkı sağlamak amacıyla çalışmalar yaptığını belirten Belediye Başkanı, geri dönüşüm uygulamalarının oldukça önemli olduğunu ve bunun halktaki farkındalığı arttırarak sürdürülebilirliğe katkıda bulunulabileceğini şöyle ifade etmiştir: “Toplumun bütün kesimlerinin buradaki geri dönüşümü benimsemesi, her atığın çevreye, doğaya gerçekten zararı olduğunu ve geri dönüşümün ilçemiz, ülkemiz ve dünyamız için ne kadar kıymetli olduğunu daha çok yerleşim yerlerimizde anlatacağız. KAŞMEK’te de kadınlar atık malzemelerle dekoratif ürünler üreterek geri dönüşüme katkıda bulunuyorlar. Bunun gibi çalışmalarla farkındalığı arttırmayı amaçlıyoruz, çünkü bunlar çok önemli ve çok kıymetli. Doğayı, çevreyi, tabiatı kullanıyoruz ama zarar verdiğimiz farkında olmadan kullanıyoruz. Bu farkındalıkları oluşturmak bu açıdan önemli.” Dolayısıyla halkın uygulamaların asıl amacını içselleştirerek yaşamlarında da bu bilinçle hareket etmeleri toplumsal hayatın ve ekolojinin devamlılığı açısından oldukça önemlidir.

6.2.2. Sosyal Uyum Politikaları

Belediye Başkanı, “İlçede engelli vatandaşların yaşam alanlarındaki fiziki engellerin kaldırılması için uygun kentsel düzenlemeler yapılıyor mu? (yollar, rampalar vb.)” sorusuna Kaş’ın coğrafi olarak engebeli olduğunu belirterek bu konuyla ilgili uygulamaların hassasiyetle yürütüldüğünü ifade etmiştir. Aynı zamanda belediye olarak, engelli vatandaşların gündelik ihtiyaçlarının giderilmesinin yanında, vatandaşların istekleri doğrultusunda da faaliyet gösterdiklerini şöyle dile getirmiştir: “Engelli vatandaşlarımızın hastaneye gelip gitmesine, randevu alınmasından tutun da oradaki gündelik ihtiyaçlarının yapılmasına kadar ihtiyaçlarını karşılamaya çalışıyoruz. Hatta bazen yüzmek isteyenleri plaja dahi götürüyoruz. Bunlarla ilgili çalışmalarımız var.” Belediye Başkanı’nın bu ifadesi bazı katılımcıların belediyenin bu konuda hassas davrandığıyla ilgili düşüncelerini destekler niteliktedir. Bu katılımcılardan K7 (49 yaşında) görüşlerini “Genel olarak erişilebilir durumda.

Zaten belediye ve kaymakamlık bu konuda daha duyarlılar. Engellilerin gelmesine gerek bile kalmıyor neredeyse, belediye de kaymakamlık da bunların ayağına giderek hizmet götürüyor.” şeklinde ifade etmiştir.

Belediye Başkanı, kendisine yöneltilen “Yoksul ve dezavantajlı kesimlerin (engelliler, yaşlılar vb.) yaşam kalitesini arttırmaya yönelik politikalarınız nelerdir?” sorusuna yoksul ve dezavantajlı kesimlerle zaman zaman bir araya gelerek onların ihtiyaçları doğrultusunda faaliyetler yürüttüklerini ve bu konuyla ilgili görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir: “Bunu sosyal belediyecilik anlamında asli görevimiz olarak görüyoruz. Dolayısıyla onların ihtiyaçları, beklentileri, yaşama bağlanmaları, yaşamı sevmeleri ve gerçekten diğer insanlarımızdan bir farklarının olmadığını onlara sunmaya ve göstermeye çalışıyoruz.” Toplum içerisinde “öteki” olarak nitelendirilerek dışlanmaya maruz bırakılan yoksul ve dezavantajlı kesimler bu durumu içselleştirerek kendilerinin toplum içerisinde farklı oldukları yanılmasına kapılmaktadırlar. Dolayısıyla bu farklılığın yalnızca toplum içinde “atfedilmiş” olduğunun farkındalığını oluşturmak amacıyla yapılmış olan uygulamalar bireylerin hayata tutunmaları ve sosyal uyum politikaları açısından oldukça önem arz etmektedir.

6.2.3. Sürdürülebilirlik ve Yavaş Şehir/Sakin Şehir

Bu başlık altında Belediye Başkanı’na yöneltilen “Sürdürülebilirlik kavramı hakkında ne düşünüyorsunuz?” , “Organik yerel ürünlerin tanıtılması ve pazarlanması için üreticiye herhangi bir desteğiniz var mı?” , “İlçede faaliyet gösteren dernekler/topluluklar var mı ? Varsa ne amaçla çalışıyorlar? (gıda toplulukları, çevre koruma toplulukları vb.)” , “Yavaş şehir/sakin şehir hakkında ne düşünüyorsunuz? Sizde Kaş yavaş şehir/sakin şehir olabilir mi?” soruları ve bu sorulara verilen cevaplar değerlendirilmiştir.

Belediye Başkanı sürdürülebilirlik konusunda “koruma-kullanma” dengesinin göz önünde bulundurularak çalışmalar yürütüldüğünü belirterek Kaş halkının bu konuda bilinçli olduğunu şu şekilde ifade etmiştir: “Gerçekten doğanın da kendi doğal çarkını da döndürebilmesi lazım. Biz bu dengeyi yürütmeye çalışıyoruz. Bu noktada da Kaş’ta gerçekten bir hassasiyet var.”

Organik yerel ürünlerin tanıtılması ve pazarlanması konusunda Belediye Başkanı, yerel halkın ürettiği köy tarhanası, tahin, pekmez gibi ürünleri satabilecekleri satış reyonlarının oluşturulduğunu ifade ederek bu ürünlerin tanıtımına ve pazarlanmasına yönelik yürütülen projeye ek olarak “barak kilimi”ni eklemiştir: “Barak kilimi Kaş’ımızın kültürel mirası.

Bunun hem yaşatılması hem gelecek kuşaklara aktarılması hem de yerel unsurlar tarafından tekrar üretime geçilmesi, aynı zamanda tanıtılması ve sergilenmesi anlamında bir çalışmamız var. BAKA(Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı) ve kaymakamlık ile yürüttüğümüz bir çalışmamız var. Eski bir okulumuz var, onu belediye olarak restore ediyoruz. Bu üretilen barak kilimlerinin sergilenmesi için bir alan oluşturuyoruz.” Belediye Başkanı'nın kültürel miras olarak nitelendirdiği barak kiliminin kalıcılığını arttırmaya ve sergilemeye yönelik uygulamış oldukları projeyi özellikle vurgulaması ancak görüşmeler esnasında katılımcıların bu projeye ilişkin herhangi bir bilgi vermemeleri, belki de bu projenin yürütüldüğünden haberdar bile olmamaları yerel halk ile yerel yönetim arasındaki iletişimsizliğin yaşandığının en belirgin örneği olabilir.

Belediye Başkanı kendisine yöneltmiş olan “İlçede faaliyet gösteren dernekler/topluluklar var mı ? Varsa ne amaçla çalışıyorlar? (gıda toplulukları, çevre koruma toplulukları vb.)” sorusuna örnek olarak herhangi bir dernek ya da topluluk ismi ve ne amaçla çalıştıkları ile ilgili herhangi bir bilgi belirtmemiş ancak var olan birçok derneğe, topluluğa talepleri doğrultusunda destek verdiklerini ifade etmiştir.

Belediye Başkanı, “Yavaş şehir/sakin şehir hakkında ne düşünüyorsunuz? Sizce Kaş yavaş şehir/sakin şehir olabilir mi?” sorusuna “Kaş'ımızın yavaş şehir konsepti var zaten, tercih edilmesinin en önemli sebeplerinden biri bu da. İnsanlar Kaş'a geldiği zaman dünya duruyor ve Kaş'tan gitmek istemiyorlar. İnsanların arzu ettiği tüm özellikleri içinde barındırması açısından Kaş müstesna bir ilçemiz.” cevabını vermiştir ancak vermiş olduğu cevap tam anlamıyla Cittaslow hareketinin içeriğini yansıtmamaktadır. Kaş'ın nüfusunun dağınık olarak yerleşmiş olması, Kaş'ın Cittaslow olması için yeterli değildir, diğer kriterleri de sağlaması gereklidir.

7.SONUÇ VE TARTIŞMA

Cittaslow, küreselleşmenin yarattığı homojen mekanlardan biri olmaya karşı çıkan, yerel kimliği ve özelliklerini korumak isteyen şehirlerin katıldığı bir birliktir. Başka bir deyişle, şehrin dokusu, rengi, müziği ve hikayesinin uyum içinde, şehir sakinleri ve şehri ziyaret edenlerin zevk alabilecekleri bir hızda yaşanması ve bu hikayenin gelecek kuşaklara aktarılmasıdır. Yavaş şehir birliğine üye olan yerleşimlerde çevreye ve insana zararlı olmayan temiz ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı teşvik edilmektedir (Özmen vd. 2016). Sürdürülebilir bir dünya için sürdürülebilir kentleşme politikalarının uygulanmasının gerekliliği, Cittaslow felsefesinin temelini oluşturmaktadır.

Çalışmada yerel halkın ve yerel yönetimin Kaş

ve yavaş şehir hakkındaki düşüncelerini öğrenmek ve Kaş'ın yavaş şehir kriterlerini ne ölçüde sağladığını ortaya koymak amaçlanmıştır. Buradan hareketle araştırmanın çalışma grubunu Kaş'ta ikamet eden yerli halk ve Kaş Belediye Başkanı oluşturmuştur. Araştırmanın hem yerel halk hem de yerel yönetim perspektifinden değerlendirilebilmesi amacıyla çalışma grubunda iki temel aktör tercih edilmiştir.

Kentlerde yaşanan hızlı nüfus artışı ve pandeminin hayatımızın merkezine yerleştiği “sosyal mesafe” kavramıyla birlikte kent-kır kavramlarına atfedilen anlamlar da değişmiştir. Eskiden birçok imkanıyla çekiciliği artan kentler, artık belirsizliklerin yoğun olarak yaşandığı, bireylerin kaygı düzeylerini arttıran mekanlar hâline gelmiştir. İnternet erişiminin yaygınlaşması “home office/evden çalışma” imkanlarını arttırmış ve kırsal alanlar, özellikle üst orta sınıfın pastoral yaşam nostaljisi isteklerini karşılayan mekanlara dönüşmüştür. “Literatürde counter-urbanization olarak kavramsallaştırılan bu süreçler esasında kentlerden köylere doğru bir karşı göç hareketine gönderme yapmaktadır. Kavram, basitçe köylerde yaşamaya başlayan kentli çalışanlara gönderme yapmaktadır. Kentlerdeki geniş iş imkanlarından vazgeçmeden kırsal alanlarda ikamet amacıyla kırsala doğru bir göç anlamına gelmektedir” (Perkins 2006'dan akt. Güçlü 2021, 77). “Bu durum arazi fiyatlarını çok yükseltmekte, köylü için toprak rant aracı hâline gelmekte, köydeki mülkiyet yapısını sonradan gelenler lehine değiştirmektedir” (Çiftçi Yeşiltuna 2016, 207). Bu göç sonucunda da hem yerel halk mülksüzleştirilmekte hem de karşılıklı olarak çatışma yaşanmaktadır. Dolayısıyla kırsala sonradan gelenler yerli halkın yaşam pratiklerini değiştirip dönüştürmektedir. Üst orta sınıfın ve yerel halkın aktör olarak rol aldığı bu süreçler sonucunda da kırsal soylulaştırma meydana gelebilmektedir.

Kırsal soylulaştırma kavramı, soylulaştırma kavramının yeni gelen nüfus ile oluşan sınıfsal ayrışma ve sosyo-ekonomik etkiler üzerinden tartışılması gereği görüşünden hareketle oluşturulmuştur. Buna göre, kırsal alana farklı sosyo-ekonomik statüdeki grupların göç etmeleri, sosyal yaşamda ve mekansal yapıdaki değişimler meydana getirerek kırsal alanın karakteristik özelliklerini farklılaştırmıştır. Bu farklılaşmaların sonucunda da, geleneksel kırsal toplulukların etkilendiği belirtilmiştir (Yenigül 2016, 62-63). Katılımcılardan K7'nin (49 yaşında) “Gelenlere tabiki niye geldin diye soran olmuyor ama gelenler bir süre sonra bizden daha çok Kaşlı oluyor ve Kaşlıları beğenmiyor, o süreçte bir sorun yaşanıyor tabiki. Bizsiz Kaş'ı çok beğeniyorlar.” ifadesinden hareketle, Kaş'a dışarıdan gelenlerin Kaş'ın yerel halkını “beğenmediğini” ve kırsal

soylulaştırma sürecini oluşturduğunu söylemek mümkündür.

Kaş'ın sosyal profili ve sahip oldukları imkanlara bakıldığında konsept olarak yavaş şehir olma potansiyeli taşıdığı ancak geliştirilmesi gereken yönlerinin de azımsanmayacak düzeyde olduğu görülmektedir. Ayrıca özellikle yerel halk ve yerel yönetim arasındaki iletişimsizlik bu durumun gerçekleşebilmesini engellemektedir. Çünkü yerel halk görüşmelerinden çıkarılabilecek en belirgin sonuç yerel yönetimin halkın taleplerine uygun hareket etmediği yönündedir. Yerel yönetimin çevre politikalarına yoğun olarak ağırlık vermesi sonucunda sosyal imkanlar için yapılması gereken uygulamalar geri planda kalmıştır. Sanat, gastronomi, kültür merkezi gibi insanların hobilerini gerçekleştirip sosyalleşebileceği alanlar oldukça sınırlıdır. Kaş'ın Cittaslow olabilmesi için bu alanların geliştirilmesi gereklidir. Yapılaşma kontrol altına alınarak kaçak yapılaşmanın önüne geçilmeli ve doğal yapı korunmalıdır. Buna paralel olarak, restorasyon çalışmalarının yanı sıra yöreye özgü kentsel mimari tasarımları geliştirilmelidir. Halkın talepleri dikkate alındıktan sonra Cittaslow hareketinin içeriği konusunda halk bilgilendirilirse Kaş'ın bir Yavaş Şehir olabileceği ancak özellikle yerleşim amaçlı yoğun bir göç aldığı göz önüne alındığında bunun için Kaş'ın çok vakti kalmadığı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Ak, D. (2017). "Yavaş Kent (Cittaslow) Hareketi ve Türkiye Örnekleri Üzerine Bir Değerlendirme." *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10 (52), 884-903. <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2017.1944>
- Alvan Bozdereli, A. (2018). "Yavaş Şehir: Yerel Sürdürülebilir Kalkınmaya Bir Alternatif." *İktisat ve Toplum Dergisi*, 97, 31-39.
- Aslan, D. (2019). "Modern Kent Anlayışına Alternatif Olarak Sakin Şehir: Halfeti". *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi. Konya-Türkiye.
- Bal, H. (2015). *Kent Sosyolojisi: Sentez Kitap*. İstanbul-Türkiye.
- Bayraktar, E., Öztürk, K., Kocaoğlu, M. (2016). "Küreselleşmeye Karşı Yereli Koruma Çabası: Sakin Şehirler." *PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 11, 66-84. ISSN: 1305 7979
- Bozlu, B., Gürler, G. (2020). *Gıda Toplulukları Üzerine Sosyolojik Bir İnceleme Antalya Örneği: Palet Yayınları*. Antalya-Türkiye.
- Coşar, Y. (2013). "Yavaş Şehir (Cittaslow) Olgusunun Turist Davranışları ve Yerel Halkın Kentsel Yaşam Kalitesi Algısına Etkileri". *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi. İzmir-Türkiye.
- Çiftçi Yeşiltuna, D. (2016). *Küreselleşme ve Kırsal Dönüşüm: Nobel Yayıncılık*. Ankara-Türkiye.
- Demir, H. (2019). "Yerel Halkın Bakış Açısıyla Cittaslow (Sakin Şehir) Kavramı ve Etkinliği: Yalvaç ve Eğirdir Örnekleriyle Karşılaştırmalı Bir Araştırma". *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gaziantep Üniversitesi. Gaziantep-Türkiye.
- Demir, M. G. (2018). "Yavaş Hareketin Kentsel Ölçekteki Yeni Yansıması: Cittaslow." *Ulusal Çevre Bilimleri Araştırma Dergisi*, 1 (4): 203-210.
- Egüven, M. H. (2011). "Cittaslow-Yaşamaya Değer Şehirlerin Uluslararası Birliği: Vize Örneği." *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3 (2), 201-210. ISSN: 1309 -8039
- Güçlü, S. (2021). "Yörük Kışlağında Kırsala, Kırsaldan Kentsele: Döşemealtı'nda Sosyal Değişme ve Kırsal Soylulaştırma." *Sosyolojik Bağlam Dergisi*, 2 (2): 75-93. doi: 10.52108/2757-5942.2.2.5
- Güler, H. N. (2021). "Sürdürülebilir Yerel Kalkınma ve Kentsel Ekoloji Tartışmaları Bağlamında Cittaslow Kentleri: İzmir- Seferihisar Örneği". *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi. İzmir-Türkiye.

"Sürdürülebilir kent yaklaşımı ile, kentsel yaşam kalitesi konseptini birbirinden ayıran temel nokta "kalite" kavramına yükledikleri anlamda gizlidir. Sürdürülebilirlikte kalite; doğal kaynakların korunması, iklim, ekoloji vb. gibi değişmez unsurları da içeren bir kapsama sahipken, kentsel yaşam kalitesi konseptinde kalite; kentsel donanım ve konfor unsurlarıyla ilgilidir. Bu noktadan hareketle bu kentlerde, kent sakinlerinin başta olmak üzere ve gelecek ziyaretçilerin yaşam kalitesini arttırmaya yönelik Cittaslow kriterlerinin hayata geçirilmeye çalışıldığı görülmektedir. Bu sebeple bu kentlerde Cittaslow logosu bir "kalite göstergesi" olarak kullanılmaktadır" (Keskin 2012, 96). Küreselleşmeye alternatif sürdürülebilir bir yaşam tarzı sunma amacıyla ortaya çıkan yavaş şehir hareketi de markalaşarak tüketim nesnesi hâline dönüşebilmektedir. Bir bölge Cittaslow birliğine üye olduktan sonra cazibe merkezi olarak yoğun göç alabilmekte ve böylece bölgenin sakinliğini de ortadan kaldırmaktadır. "Bir başka sorun da turistik mekanların bir süre sonra "yaşamın pahalılaştığı mekanlar" hâlini almasıdır" (Bayraktar vd. 2016, 83). Sonuç olarak, Kaş'ın yavaş şehir olmaması, her güzelliğın yalnızca metaya indirgendiği küresel dünyada belki de Kaş'ın bakir kalabilmesi açısından daha iyi olabilir.

- Karaca, B. (2021). "Küçük Kentlerde Toplumsal Kalkınmayı Sağlama Çabasının Bir Örneği Olarak Cittaslow (Yavaş-Sakin Şehir) Hareketi:Yenipazar Örneği". *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas-Türkiye.
- Karakaya Ayalp, E. (2020). "İzmir'de Alternatif Gıda İnisyatifleri." *Toplum ve Bilim Dergisi*, 153: 49-80.
- Karanfil, N. (2015). "Küreselleşmenin Tüketim Kültür ve Davranış Üzerine Etkisi". *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Hacettepe Üniversitesi. Ankara-Türkiye.
- Keskin, E. B. (2012). "Sürdürülebilir Kent Kavramına Farklı Bir Bakış: Yavaş Şehirler (Cittas-low)." *PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 8 (1): 81-99.
- Miele, M. (2008). "CittàSlow: Producing Slowness Against The Fast Life." *Space and Polity*, 12 (1): 135-136. DOI: 10.1080/13562570801969572
- Özer Tekin, N. B. (2018). "Türkiye'de Kapitalizmin İşleyişi Sürecinde Sakin Şehir Hareketi ve Sürdürülebilirlik: Seferihisar Örneği". *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi. Ankara-Türkiye.
- Özer, R. (2018). "Küyerelleşme Perspektifinden Sakin Şehirler: Yalvaç Örneği". *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Süleyman Demirel Üniversitesi. Isparta-Türkiye.
- Özmen, Ş. Y., Birsen, Ö., Birsen, H. (2016). "Kentleşme Dinamiklerine Cittaslow Kentler Üzerinden Bakmak: Türkiye'deki Cittaslow Şehirleri Üzerine Bir Araştırma." *Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli Dergisi*, 24 (2): 9-22.
- Sept, A. (2021). "Slowing Down In Small And Medium-Sized Towns: Cittaslow In Germany And Italy From A Social Innovation Perspective" *Regional Studies, Regional Science*, 8 (1): 259-268, DOI: 10.1080/21681376.2021.1919190
- Ünal, M., Zavalısız, S. (2016). "Küreselleşme Karşıtı Bir Hareket: Yavaş Hareketi." *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5 (4): 889-912.
- Yenigül, S. B. (2016). "Kırsal Soylulaştırma: Soylulaştırma Sürecinin Kırsaldaki Yansımaları." *Mimarlık Dergisi*, (391): 61-65.